

GRAŽIAI PAMINĖTAS ČIURLIONIS

Praėjusį šeštadienį Čiurlionio Galerijos salėje (Jaunimo Centre) įvyko Čiurlionio 50 metų mirties minėjimas, surengtas Liet. Amerikiečių Menininkų Klubo. Minėjimą atidarė kun. B. Markaitis, S. J., pabrėždamas Čiurlionio reikšmę meno pasaulyje. Jo talentas buvęs platus ir vis plitęs.

Prof. komp. Vl. Jakubėnas skaitė paskaitą apie Čiurlionį, kaip muziką ir kaip žmogų kūrėją, plačiai paaiškindamas Čiurlionio kompozicijų sudėtingumą, nurodydamas kai kuriuos jų neaiškumus. Simfonijų „Miško“ ir „Jūros“ partitūros yra Lietuvoje, kai ten jau buvo tos simfonijos grojamos. Yra dar viena simfonija „Kestutis“. Simfonija „Jūra“ (poema) už „Mišką“ įdomesnė. Šie Čiurlionio kūriniai, nors geri, bet orkestrui sunkūs. Po Leipzigo mokyklos, vėlesnieji Čiurlionio kūriniai yra originalūs, be įtakų, bet taip pat sunkūs, yra ir nebaigtų, neaiškių kūrinių. Čiurlionis buvo profesionalas, nebanalus ir geras pianistas. Vokiečiai jį buvo susidomėję.

Po paskaitos Vl. Jakubėniui pianinu akompanuojant, smuikininkas Pankštys smuiku pagriežė Čiurlionio 6 variacijas - preliudus. M. Motiekaitis pianinu paskambino 4 perliudus. Skambinimas buvo aiškus ir žavus.

Antroje minėjimo dalyje L. AMK pirmininkas rašyt. Povilas Gaučys skaitė ištraukas iš rusų meno teoretiko Valerijono Čudovskio monografijos, išleistos 1914 metais apie Čiurlionį. Tuo pat metu aiškino išstatytas Alvudo paskolintas tam tikslui spalvotas Čiurlionio tapybos reprodukcijas. Tenka pridurti, kad prelegentas sugebėjo labai tiksliai daryti paaiškinimus iš skaityto teksto. Makovskis pirmas Čiurlionį paskelbė lietuvių geniūnu. Po Čiurlionio mirties Varšuvos muzikos konservatorija Čiurlionį pagerbė. „Minios jis buvo pasmerktas“, sako Čudovskis, „dėl to, kad Čiurlionis sulaužė minios sukurtus įstatymus.“ Čiurlionį suprasti reikia dar ir tam tikrų metodų, nepakanka to, ką jo kūryboje iš paviršiaus matome. Čiurlionis surado nežinomus kelius ir juos parodė visiems. Labai įvairus Čiurlionio pasaulio suvokimas, jo suvokimas yra ir mums suvokiamas. Jisai buvo realistas, bet ne šio pasaulio realistas, nes jis matė daugiau negu kiti, jis suprato tai, ko

kiti nesuprato. Jis parodė kitiems tai, kas metafiziniame pasaulyje yra. Jo tapybos sąvoka paskolinta iš jo paties muzikos sąvokų pvz. „Zvaigždžių sonata“, „Jūros sonata“ ir kt. „Jūros sonata“ yra pats giliausias jo kūrinys, tai poema, pilna mistikos ir svajonių. Čiurlionio visos kompozicijos remiasi vertikaliu linija, tai reikštų neramius momentus, poeziją, svajones. Kiti ciklai yra tęstinumas muzikos kūrinių tapyboje, „Zodiako ženklai“ — vienas reikšmingiausių astrologijos ciklų, turis realios prasmės.

Čiurlionis tapyboje buvo genijus, o muzikoje turėjo akademinį patirimą. Jeigu būtų iš jaunų dienų pradėjęs mokytis tapybos, būtų sukūręs dar nuostabesnių šedevrų.

Čudovskis Čiurlionio monografijoje iškelia autorių kaip naujojo meno pranašą, kuris suradino muziką su tapyba, metafiziką — su kūryba tapyboje.

Minėjimas užsitęsė trejetą valandų. Prie minėjimo daug prisidėjo dail. Adomas Varnas, kuris asmeniškai Čiurlionį pažino. Varnas nupiešė Čiurlionio portretą, kurio mecenatai yra ponai Tubeliai. Portretas labai tikslus, gyvas ir turi simbolinį foną. Be to, prof. Varnas nukopijavo vieną Čiurlionio kūrinių „Saulės sonata“ aktualaus dydžio, kuris papuošė galeriją paskaitų metu.

Reikia pridurti, kad minėjimui talkino Muzikologijos archyvas, kurio kuratorium yra prof. Vl. Jakubėnas. M. S.

Thomas Eakins paroda

Praėjusį ketvirtadienį Chicago Meno institute buvo atidaryta 19-to šimtmečio pabaigos gyvenusio amerikiečio dailininko Thomas Eakins apžvalginė tapybos paroda. Ši paroda ne eilinė ir ne moderniosios pakraipos, bet jau poimpresionistinės mokyklos laikų rimto dailininko kūryba. Paroda yra vad. East Wing galerijoje, antroje aukšte.

— Čiurlionio Galerija įsigijo 6 grafikos kūrinius: Dail. T. Valiaus „I žemaičių Kalvarijų“, „Fabrike“, „Badas“; V. Rato: „Tinklai“ ir „Rutkampis“; Adalberto Staneikos „Rūpintojėlis“. Dabar Čiurlionio Galerijos Meno Kūrinių Fondas turi 49 lietuvių dailininkų 71 meno kūrinių. Šie kūriniai yra skirti laisvai ir nepriklausomai Lietuvai.

ŠIANDIEN ATIDAROMA V. BALUKIENĖS PARODA

Parodą rengia Korp! Gintaras

Šiandien, gruodžio 2 d. 6:00 val. vakaro Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centre) atidaruoma lietuviškos dailininkės Vandos Kanytės - Balukienės tapybos paroda, kurią rengia akademinio jaunimo organizacija Korp! „Gintaras“.

Pirmą kartą galėsime plačiu mastu pamatyti jaunos dailininkės Balukienės kūrybą, o pamatyti bus ko. Balukienė yra pačiame kūrybingumo amžiuje ir daro pažangą. Josios tapybos forma nėra bedaidinė arba abstrakti, kuri tikta savo sintezėje ribojasi. Ji vaizduoja gamtą ne pasenusiais tapybos metodais, bet ieško naujų formų, per jas įrodo savo kūrybinę tiesą, originalumą ir rimtumą.

Balukienė jau anksčiau gražiai atsirekomendavo kolektyvinėse parodose pietinėse valstybėse ir gavo premiją už kūrinių „Aš užaugsiu“. Taip pat dalyvavo Korp! Gintaro surengtoje grupinėje freiburgiečių dailininkų parodoje C. Galerijoje.

Meno mokyti ji pradėjo Lietuvoje žymiųjų dailininkų vadovaujamoje klaseje. Mokslus baigė Freiburge Ecole Des Arts et Metiers lietuvių vadovaujamoje mokykloje.

Meno bičiuliai maloniai kviečiami pamatyti dail. Balukienės pirmą individualią parodą.

Bus trumpa, kaip parastai, parodos atidarymo programa.

— Dail. Edward Walaitis, dirbęs Tribune, atidarė akvarelės (1 aliejinis) darbų parodą First Federal banko galerijoje, 1 So. Dearborn St. Paroda baigsis gruodžio 8 d.

NAUMĖ LIŪNAITE

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime „Naujienose“.

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie taisyklas esantį Bangpūčio čvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Zvyrnę, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Režių Šventės“ apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Priešdami ar sumokėdami „Naujienoms“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, vėl, leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

DAILY NEWS APIE

A. BRAZDĮ

North Shore Art League McCormick Place surengė konkursinę skulptūros parodą, kurioje dalyvauja ir lietuviškos skulptorius Antanas Brazdys su skulptūra „Figūra“. Jury komisija atrinko 66 kūrinius iš profesionalų ir studentų, baigiančių mokyklas.

Daily News (lapkr. 25 d.) meno kritikas A. Friedlander plačiau mini Antaną Brazdį ir jo darbą. Sako:

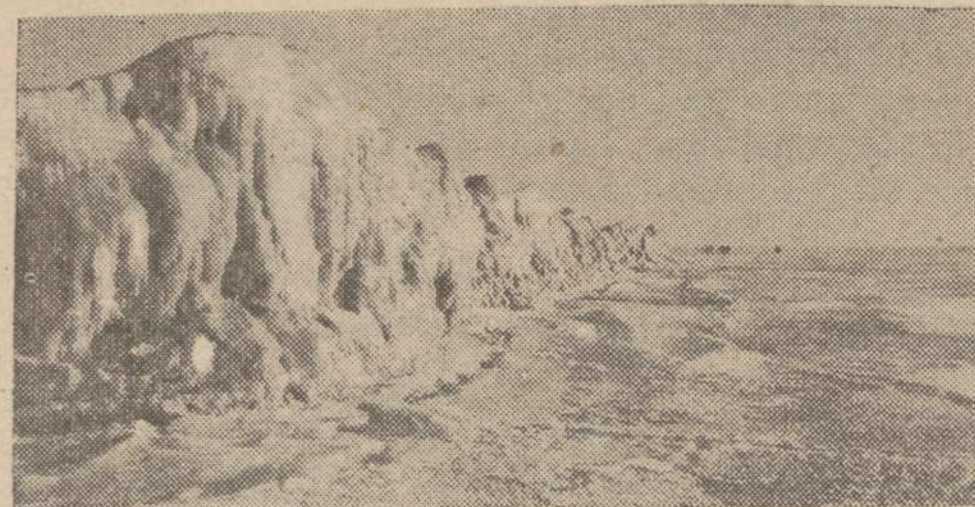
„Šios skiltys rodo, kad nėra fiktai puristams tendencingos, yra pageidaujamos ir ekstrimistai, naujos medžiagos ir kombinacijos. Bet dėl Dievo meilės, reikia turėti objekto idėją ir reikšmę to, kas yra daroma. (Žiūr. Antano Brazdžio „Figūra“). Šalia A. Brazdžio erzinančiai reikšmingos „Figūros“, yra ir daugiau įdomių kūrinių, atseit, Irving Dobkin, Danhausen, Gerald Kaminski, Marion Lukens, David Packard, Abbott Pattison (šis buvęs Meno instituto mokytojas), Richeimer ir Kay Schwartz.“

Ten pat pabrėžiama, kad paroda nėra tokia, kokios tikėtasi. Daug skulptorių pasigendama, yra gerų darbų, bet jų tarpe neturėjo būti per daug silpnų. Tai sudaro didelį kontrastą.

Patikslinimas

Praėjusį šeštadienį žinutėje apie latvių žurnalą „Zintis“ įvyko korektūros klaida. Buvo pasakyta, kad „Zintis“ eina kas 4-ri mėnesiai, turėjo būti — kas trys mėnesiai.

Naujienų Antroji Dalis

Molas Baltijos jūroje žiemos metu

RAUDONA, BALTA, JUODA SUOMIJOJ

Komunistų partija ir šiandien yra didžiausia

Didvyriška suomių kova prieš didįjį užpuoliką iš rytų 1939—40 ir 1941—44 metais dar nepasako, kad tauta būtų kaip vienas nusistačiusi imtis vėl ginklo prieš Sovietų Sąjungą, jei ji iš naujo pasikėsintų į jos laisvę. Komunistų prie tokių kovotojų negalima priskaityti. O jie 200 narių parlamente turi 50 atstovų, tai yra daugiau, negu kuri kita partija, nežiūrint Rusijos bolševikų pasikėsinių į Suomijos nepriklausomybę.

Suomijos nepriklausomybės metai yra palikę tautos istorijoj kruviną dėmę, atminimą apie brutalią karą brolio prieš brolių, kai tuo tarpu Lietuvos nepriklausomybės kovų laikotarpiu susidėjo tik iš karu su užsienio priešais rusais - bolševikais, vokiečiais - bermontininkais ir lenkais.

Praėjus savaitei nuo bolševikų revoliucijos Petrograde, Suomijos parlamentas paskelbė nepriklausomybę 1917 m. lapkričio 15 d. ir gruodžio 6 d. deklaravo formalią nepriklausomybę. Pirmoji valstybė, kuri pripažino Suomijos nepriklausomybę buvo Sovietų Sąjunga — gruodžio 31 d. sausio 4 d. buvo pasiūstas į Helsinkį pripažinimo raštas, pasirašytas Lenino, Trockio ir Stalino.

Suomių komunistai dar nebuvo atsiskyrę nuo socialdemokratų partijos, kurios kairusis sparnas ryžosi atitaisyti pražiopsotą progą — sukelti Petrogrado pavyzdžiu revoliuciją Suomijoje.

1918 m. sausio 28 dieną suomų raudonoji gvardija, rusų kareivių ginklais aprūpinta pradėjo Tamperės mieste revoliuciją, kitą dieną nuvertė vyriausybę Helsinky ir paskelbė Suomijos socialistinę darbininkų respubliką. Jų paskubomis paruošta konstitucija skyrė vienu svarbiu principu nuo Rusijos bolševikų eksperimento: konstitucija nebuvo paremta proletariato diktatūra. Buvo paliktas senasis, demokratiskas rinkimų įstatymas. Buvo tik konstatuotos lygios

politinės teisės suomiams ir rusams.

Suomijos socialistinės darbininkų respublikos valdžią sudarė parlamento pirmininkas Kullervo Manner. Revoliucinės armijos vadais pasidarė žurnalistas Eero Haapalainen ir buvęs karininkas rusų armijoj Ali Aaltonen (raudonosios gvardijos štabo viršininku). Raudonoji gvardija turėjo tada 30,000 vyrų. Rusų kariuomenės Suomijoje buvo likę 40,000. Jos pagalba, išskyrus ginklus, pasirodė silpna dėl drausmės pakrikimo. Petrogrado valdžia, kad ir norėjo, efektingesnės pagalbos negalėjo suteikti. Pulkininką M. Svenšnikovą Trockis paskyrė raudonosios gvardijos patarėju.

Baltosios gvardijos priešpuolis

Raudonoji gvardija užėmė šalies pietinę dalį. Šiaurės vakaruose baltoji gvardija jau buvo anksčiau suorganizavusi savo pajėgus. Tuo laiku grįžo iš Rumunijos fronto generolas Gustav Mannerheim, vadovėjęs 6-tam kavalerijos korpusui prieš Austro-Vengrijos pajėgas.

Baltoji gvardija geresnio stratego, kaip Mannerheimo negalėjo rasti. Atbėgus į Vaasą nuvertusios vyriausybės vadui Svinhufvudui, buvo suplanuoti šie strateginiai ir politiniai žygiai: sutruškinti raudonąją gvardiją, išvaryti iš krašto rusų karines pajėgas, ieškoti visokeriopos pagalbos pas švedus, o taip pat pas vokiečius.

Baltųjų pajėgos buvo žmonių skaičium mažesnės. Bet jie turėjo daugiau karininkų ir puskarininkų, dalyvavusių I pasauliniame kare. Jie netrukus gavo iš Vokietijos savo šaulių pulką (Lockstedt Jaeger), gerai paruoštų 2,000 karininkų ir kareivių. Iš Švedijos atvyko dvi kuopos savanorių. Trūkstant ginklų, baltieji pradėjo sausio 27 dieną nugincluoti rusų kariuomenę, be didesnio pasipriešinimo.

(Tęsinys 2-me psl.)

Dienu Skeveldros

1. „Lwow i Wilno“ leidėjas ir buvęs tremties lenkų premjeras St. Mackiewicz, grįžęs į Lenkiją, jau parašė šestą knygą. Kiekvienoj iš jų, aišku, jei nenusilenkia Gomulkos režimui, tai bent išvanoja... tremtį. Jo knygos anapus šis tas naujo, ir skaitomos. Tai savo keliu erzina režimo spaudą. Jina puola. Bet neseniai ir... „užtarė“. Štai „Politika“ rašo:

„Galima ir reikia Cat'ą (Mackiewicz) kritikuoti, bet nevalia „spardyti“. Ir nevalia visų pirma todėl, kad tas rašytojas jau senas, žmogus senas...“ Toliau paaiškinama, kad jis 1956 m. sudėgino visus tiltus ir, demonstruodamas politinį pralaimėjimą, grįžo į „liaudies“ Lenkiją. Grįžo ir sumokėjo brangią kainą, nes „turėjo užginčyti ir nuneigti visa tai, kuo visą savo amžių tikėjo“.

2.

Tremties lenkų tarpe išsivystė įdomūs ginčai dėl Pilsudskio. Istorikas Pobog - Malinowski išleido keletos tomų naujausią Lenkijos istoriją. Objektiviai (lenkų atžvilgiu). Ir daug kam nepatiko. Visų pirma Pilsudskio našlei. Ir nepatiko, kad griaua didvyriškumą ties Bezdonimis (marš. Pilsudskio organizavo rusų pašto puolimą ir pinigų pagrobimą, pinigų, aišku, pogrindžio darbu). Ir nepatiko dar ta istoriko užuominą, kad Pilsudski 1931 m. ruošėsi pats rašyti savo autobiografiją. Autobiografija turėjo būti išspausdinta kito vardu. Pilsudskio našlei pasirodė, kad šios „paslapties“ atidengimas griaua vyro šlovę. Dalis pilsudskininkų ir našlė perėjo į puolimą. Istoriko ginti kol kas atskubėjo vienu vienas (pulkininkas, politikas, žurnalistas) B. Miedzinski.

3. Londone veikiąs Pilsudskio vardo institutas atsiribojo ir pasmerkė ne tik patį veikalą („Najnowsza historia polityczna Polski“), bet ir - autorių Pobog - Mailnowski.

4.

Laikas griaua įvairių diktatorių kultą (plg. Stalingrado „krikštą“ į Volgogradą ir tt. ir tt.), griaua ne tik politikos dirvoj, bet ir literatūroj. Ana, žadama naujų revelacijų Freudo „Time“ jau nebeabejojo, kad sirgta Edipo kompleksu (plačiau dėl Ed. komplekso žr. „Liet. Enc.“ V t.). Laiškai jį patį nuvainkavo. Rašyti be talento, be humoro, be krislelio patrauklumo.

Freudo teorija braška.

4.

Plafokai apie Freudą rašo ir Noah Fabricant savo knygoje „Didieji ligonys“. Beje, yra prieštariškų, kad Edipo kompleksu sirgo ir Hitler. Bet grįžkime pas Noahą. Girdi, Gandhi sirgo aukštu kraujo spaudimu ir — gydydėsi narkotikais, o savo poaudrį seksualinį instinktą tramdė dieta (riešutai, vaisiai ir ožkų pienas). D. H. Lawrence mirė iš savo kaltės, nes netikėjo, kad galėtų susirgti džiova. Caruso — gydytojų auka. Neįspėjo ligos. Bloga diagnozė pražudė ir kompozitorių Gershwiną (turmoras smegenyse, o gydytojai teigė, kad... alergija Hollywoodo klimatui).

Ilgiausia sirgo bene Proust. Chroniškoji astma. Iš pradžių „neiseiti iš namų“ diena, po to savaitei - mėnesiui - metams. „Prarasto laiko beišeikant“ rašyta lyg karceryje: langai užkalta lentomis, užtiesta užuolaidomis, židiny (ir vasarą) liepsna ir - Evakės mirksėjimas. Pats apsikultojęs vata.

5.

Skaitau pastabas apie Mary Eden ir Richard Earrington „Philosophy of Bed“ (Londonas, 1961 m.). Recenzentai pastebė, kad šia tema jau esą rašę Henri Laredan (apysaka „Lova“) ir de Sade („Buduaro filosofija“).

Lovos pagrindiniai uždaviniai tai sapnas ir erotika. Bet tarpu šių visų yra gama kitų veiksmų. Pvz. Aleksandras Didysis iš lovos davinėjo karo įsakymus. Milton lovoj būdamas parašė „Prarastąjį rojų“. Ir tt. ir tt. „Philosophy of Bed“ vienas skyrius yra specialiai „Mirimo menui“.

Esą Beethovenas pacitavęs Plautą: „Plokite, bičiuliai, drama yra baigta“.

Adam Smith, pajutęs mirties aitrumą, tarė: „Draugai, susirinkimą atidėsimė kitai vietai“.

Goethes motina, pakviesta į pobūvį, kai pati buvo agonijoje, ištarė: „Atleiskite, esu užsiėmusi mirimu“.

Voltero draugė (Fontaine Martel), atgavusi sąmonę klausė, kas metas. Kai pranešta, kad nakties antroje, sušnabždėjo: „Antra! Antra! Visa paguoda, kad šiuo metu tiek žmonių mylisi...“

Thomas Hobbes: „Darau šuolių į tamsybes!“

Dr. Lietaud, kunigo klausiamas, įsiterpė: „Taip, taip. Tikiu viskuo, išskyrus mediciną...“

6.

„Lit. ir Meno“ Nr 44 perspaušdinama ruso poeto A. Tvardovskio kalba kompartijų atstovų suvažiavime („Tarybinė litera-“)

RAUDONA, . . .

(Atkelta iš 1-mo spl.)

Šiaurėj susitvarkius baltajai gvardijai, pietuose išlipus iš Estijos vokiečių divizionai (generolo von der Goltz), raudonoji gvardija pateko į replės. Kiekvienas kaimas ir miestelis buvo paversti tvirtovėm. Baltas suomis kovojo prieš raudoną tautietį be pasigailėjimo. Baltųjų teroras buvo nuožmus, teisinantis, kad raudonieji pirma pradėjo. Išvalius raudonųjų gvardiją iš Rytų Botnijos, palengvėjo giukų pristatymas baltiesiems iš Švedijos. Lemiančiame mūšy Tampere mieste raudonieji kovėsi negirdėtu atkaklumu. Bet balandžio 5 dieną jų tvirtovė krito. Balandžio 14 dieną vokiečių divizionai užėmė Helsinkį. Bendromis įėjimais jie užėmė Viipurį, kur buvo pabėgusi iš Helsinkio raudonųjų valdžia. Iš Viipurio ji spruko į Petrogradą.

Stanfordo universiteto istorijos profesorius Anatole Mazour rašo: "Paskutinės dienos buvo heroiškos, kartu ir tragiškos, bergėdžios, barbariškos, kokios žinomos tik pilietiniame kare. Iš visų pusių apsupti, nedaug raudonųjų galėjo pabėgti. Kiek tūkstančių padėjo savo gyvastis ir kiek tūkstančių mirė iš bado nelaisvė, palikti savo agonijoje, niekad nebus galima pasakyti. Net ir patys kukliausi skaičiai nupurtė žmogų, turint galvoj Suomijos didumą (tada apie 3 mil. žmonių)... Raudonųjų teroras darbar užleido vietą baltųjų teroriui. 1918 m. vasarą 73,915 žmonių, jų tarpe 4,600 moterų, buvo suvaryta į baltųjų kalėjimus ir stovyklas. Kiek iš jų buvo nuo šaudymo komandų, ypač baltųjų Sveaborgo (Suomenlinna) tvirtovė ir kiek mirė palengva iš bado, aiškiai ne-

DIENŲ SKEVELDROS

(Tešynys iš 1-mo pusl.)

tūra - milžiniška reali jėga". Čia jo kalbos 2 pastraipos: (išvadas darykite patys):

A. "Asmenybės kulto nėra, bet jo inercija, jo pasilikę atgarsiai vis dėlto dar randa vietos mūsų literatūroje ir iš viso spaudoje. Prie tokių užsilikusių asmenybės kulto elementų negalima nepriskirti, pavyzdžiui, kartas nuo karto pasireiškiančio mūsų spaudoje besaikio gyrimosi tono, siekimo matyti gyvenime tik šventadienius, švenčių datas, ir tartum nematyti visų kitų savaitės darbo dienų, kupinų triūso, rūpesčių ir sunkumų."

B. "Juk būna šitaip, kad skaitai knyga, susipažįsti su vyriausiu herojum, kurį autorius iš visų jėgų stengiasi parodyti pavyzdingu žmogui, ir jis iš tikrųjų pavyzdingas pagal visus duomenis: išmano darbą, viršija planą,

bus galima nustatyti. Apskaičiuojama, kad kas ketvirtas iš areštuotojų."

Vėliau suomių komunistai, subėgę į Petrogradą, skelbė, kad jie padarė didelę klaidą, kam neskelbė rusų bolševikų pavyzdžių proletarų diktatūros ir neužvedė didesnio teroro iš pat pirmų dienų. Ilgai jie Petrograde neposėdžiavo. Į vieną jų posėdį įsiveržė suomių baltieji ir iššaudė veiki visą centro komitetą. Liko tik Otto Kuusinen su keliais draugais.

Fašistų sambrudis 1929 m.

Suomių demokratijai reikėjo atlaikyti sunkią kovą dešimtmetį vėliau su priešais iš dešinės — fašistais. Atsimenatė lapučių sąjūdį?

Prasidėjo 1929 m. nuo komunistų jaunimo lygos suvažiavimo išvaikymo Lapua mieste, Rytų Botnijoje. Kaimiečiai, kurstomi dvasiškių, ne tik išvaikė komjaunuolius, bet beveik sugriovė namus, kur jie rinkosi. Antidemokratinis, antirusiškas ir profašistiskas elementas tuo nepasitenkino, bet pradėjo organizuoti platų sąjūdį prieš demokratinę santvarką.

Jų vadais iškilo buvęs caro katorgininkas valstietis Kosala, liuterionis pastorius Kares, Järventaus, generolas Wallenius ir kapitonas Kalsta. Jie paskelbė karą ne vien komunistui, bet socializmui ir liberalizmui. Lapučių delegatai, atvykę į Helsinkį reikalauti valdžią griežtos kovos prieš komunistus, buvo draugiškai priimti paties prezidento ir premjėro. Pastarasis, Kyosti Kallio užtikrino, kad vyriausybė iš visų silomų priemonių, įskaitant konstitucijos pakeitimą. Bet be socialdemokratų balsų Kallio vyriausybė negalėjo tikėtis pakeisti konstituciją parlamentiniu būdu.

moka žmones organizuoti, teisingai juos paskirsto ir t.t. O imi ir įsivaizduoji, tektytau su juo važiuoti vienoje kupe ligi Vladivostoko, — tai nesinorėtų, neįdomu, širdies netraukia.

Taip kalba rusas. Ką tuo pat metu kalba lietuviai komunistai? Čia petūtu (ir paskutiniame psl.) surinkta žinutė apie "Pokalbį (ivykusį Panevėžyje) apie proletarinį internacionalizmą lietuvių literatūroje. Ilgoka ištrauka, bet ji patvirtina iš krašto atėjusią žinią, kad senosios liet. literatūros laukia naujas rūstus valymas. Skaitykime (ir įsisąmoninkime):

"Filologijos mokslų kandidatas V. Galinis kalbėjo apie tai, kad kelyje į komunistinę visuomenę, vieningą socialinių ir nacionalinių atžvilgiu, reikia pašalinti bet kokias buržuazinės ideologijos ir nacionalinių atgyvenų liekanas. Buržuazija ydmainiškai dėmėja lietuvių tautos atstovus. Tokiuose kūriniuose, kaip Vaižganto "Pragiedruliai", G. Petkevičiaus - Bitės "Ad as-

1930 m. lapučiųiečiai įsteigė savo kovos organizaciją Suomen Lukko. Kopijuodami italų juodmarškinų metodus, jie puldinėjo laikraščius, knygų leidyklas, gaudė komunistus ir gabeno per sieną į Sovietų puse. Premjeras Kallio įsakė uždaryti komunistų spaudą. Kilus triukšmui parlamente, Kallio pasitraukė. Naujasis premjeras Svinhufvud, grįžęs į politiką po 8 metų, pasirodė kaip, ir Kallio, palankus lapučiųiečiams. Jie pasiuntė savo vadus, minėtą pastorių Kares ir valstietį Kosolą į Helsinkį. Juos priėmė prezidentas Relander ir gen. Mannerheim. Tai dar sustiprino jų agresingumą.

Premjeras Svinhufvud, lapučiųiečiams reikalaujant, areštavo visus 23 komunistų narius parlamente ir pareikalavo uždaryti jų partiją bei sudrausti spaudą, kuri išnaudojanti piketą žodžio laisvę. Negalėdamas gauti savo konstitucinius reformoms dviejų trečdalių balsų, Svinhufvudas 1930 m. liepos 15 d. paleido parlamentą.

Rinkiminė kampanija, pilna smurto, teroro, pasidarė juodžiausiu lapu suomių demokratijai. Pilietinis karas buvo vėl prie pat slenksčio. Konstitucija pavirto beverčių popiegiu su gubalu. Atrodė, kad ir Suomija pasuks fašizmo keliu, kuriuo jau buvo pasukusi dauguma Europos valstybių. Generolas Wallenius jau turėjo suorganizuoti smogiamuosius rinkimus 1931 m. sausio mėn. gen. Wallenius pagrobė su savo vyrais pirmąjį prezidentą ir konstitucijos autorių Stahlberg ir jo žmoną, patyrus, kad jis vėl kandidatuos ir gelbės demokratinę konstituciją.

Šitoks politinės gengsterystės žygis pažadino suomių ir prielaidė apgalvoti, kurlink lapu-

jiečiai ves šalį. Stahlberg buvo paleistas, bet pralaimėjo tik vienu balsu (elektoriu) prieš Svinhufvudą.

Lapučiųiečių laikraštis "Aktivist" kurstė toliau prie teroro, savo priešų grobimo, mušimo ir likvidavimo. Pastorius Kares kalbėjo apie tokią Suomiją, kurios rytinės sienos bus Uralų kalnai. "Broliai estai" buvo kviečiami dėtis į didžiųjų Suomiją. Varšuvoje užsimezgė suomių, lenkų karininkų pokalbiai apie bendrą žygį prieš Sovietų S-gą. Suomijos vyriausybei reikėjo apsispręsti, ar ji nori rizikuoti karu su Maskva dėl Kares - Wallenius planų užsimojimų. Ji patyrė, kad gen. Wallenius 1932 m. pavasarį ją vers ir įves diktatūrą. Per neapsižiūrėjimą jo leitenantai iš Maentslae patsiuntė vyriausybei ultimatumą kiek anksčiau. Wallenius turėjo per tai savo perversmo planus paskubinti ir įsakyti savo smogikų žygį į Helsinkį. Prez. Svinhufvud šių planų išsigando. Jis atsisaukė ir tautą sutramdyti revoliuciją iš dešinės.

Gen. Wallenius ir Kosala buvo nuteisti po 3 metus kalėjimo, jų daliniai išformuoti. Turtingieji, kurie rėmė pinigais lapučiųiečius, paklausė prez. Svinhufvudą, dėl kurio anti-komunistiško niekam nereikėjo abejoti. 1932 m. kovo mėn. parlamentas uždraudė Lapua sąjūdį. Po poros mėnesių išleido įstatymą draudžiantį bet kurioms politinėms grupėms turėti savo militarines organizacijas. Fašizmas, grasinęs Suomijai kruvina revoliucija, buvo šitaip sutramdytas.

(Žiūrėk: "Finland Between East and West" by Anatole G. Mazour, Professor of History, Stanford University).

St. Vn.

vių liaudies bruožais." Juk faktas, kad okupuotos Lietuvos valstybinės okupinės literatūros planas 1962 metams jau senokai įšales Maskvoje.

7. "Draugo" Nr. 272 S. Tam. (auštis?) rašo:

"Kas lietuvių poezijoje yra Maironis, Brazdžionis ir Brazdūnas, tas pat lietuvių dailėje yra Čiurlionis, Rimša ir Rūkstelė."

O jergutėliau, nei pridėti, nei atimti, tik... už galvos susiminti!

8. Prancūzas ekonomistas Alfred Sauvy rašo, kad ilgus amžius žmogaus gyventa geriausiai atveju (ir tai taikios ir gerovės metu!) iki 35 metų. Atspėkite, kas amžius vadinamųjų "Balzako" moterų! Moliero senukai juk 45 metų!

Be kita ko, Sauvy teigia, kad vedė vyrą ir išteklėje moters gyvena žymiai ilgiau už viengungius. Tuo remdamasis vie-nas žurnalistas į klausimą "Kokios žmonės tuokiasi?" atsakė šitaip: "...kad gyvenimas jiems atrodytų ilgesnis!" J. Ciešnas

Žymioji Newberry biblioteka Chicagoje

Chicagoje nuo 1887 metų veikia viena iš žymiausių senų knygų bibliotekų pasaulyje — Newberry Library. Ji buvo įsteigta pagal Walter Loomis Newberry testamentą, kuriuo jis mirdamas (1868 m.) paliko apie 2,000,000 dol.

1893 m. buvo pastatyti dabartiniai 5 aukštų bibliotekos rūmai, esantieji 60 W. Wallenius, Chicagos šiaurinėje dalyje. Kas svarbiausia, nuo pat bibliotekos pastatymo iki šių metų ji iš išorinės pusės nebuvo nė kartą taisoma ar atnaujinama. Taip pat ir jos vidus buvo paliktas senoviško pobūdžio, atliekant tik būtinus pataisymus.

Tik šiemet bibliotekos pastate yra daroma pagrindinių pertvarkymų, todėl ji šiuo metu iki gruodžio mėn. 1 d. yra uždaryta. Yra išplečiamas bibliotekos retų knygų skyrius, kurs galės talpinti 250,000 tomy. Šiame skyriuje bus įtaisyta nedegama spinta (panaši į bankų spintas), talpinanti 12,000 knygų.

Remonto metu visos bibliotekos knygos (jų yra 800,000 tomy) yra paliktos vietoje, uždengiant jas plastikiniais lapais nuo dulkių. Pažymėtina, kad bibliotekoje esančių knygų niekam nėra duodama nešioti namus; leidžiama naudotis tik vietoje.

Yra ir lietuviškų leidinių

Newberry bibliotekoje yra ir senų lietuviškų knygų, apie 200 įvairių pavadinimų. Nemaža knygų yra religinio pobūdžio: pvz. "Naujas Testamentas Musu Isganytojo Jezaus Kristaus" (išl. 1831 m. Tilžeje), Mot. Valančiaus "Zivaltas Jezaus Kristaus Wieszpaties mūsų arba Istorija Naujoje Istatima, išspausta Vilniuje 1853".

Čia galima rasti 100 metų senumo L. Ivinskio kalendorių (išl. 1861 m.) — "Kalendorius, arba Metskajtlus ukiskis nuog uzmimima Wieszpaties 1862 metu paprastųjų, turenziun 365 dienas, kuriam yra atsitikimai garsesnieji".

Yra nemaža knygų apie Lietuvą anglų kalba — Harrisono leidiniai, Lietuvių Informacijos Biuro spaudiniai, Jono Zilias "The boundaries of Lithuania" ir kt.

Naujųjų leidinių čia tėra vienas kitas. Tokių tarpe randama P. Joniko "Lietuvių kalbos istorija" (išl. 1952 m. Chicagoje).

Lietuviai, dirbę mokslinį darbą, čia gali atrasti tam darbu naudingos medžiagos. Biblioteką galima pasiekti, važiuojant į šiaurę State gatve, iki 10-tos gatvės (1000 N.) ir tada truputį pasukus į vakarus. Už pasinaudojimą biblioteka mokėti nereikia. Nuo gruodžio 1 d. ji bus atidaryta sena tvarka — 6 dienas savaitėje (išskyrus sekmadienius).

Ed. Subailis

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

RAGANOS IR . . .

(Tešynys iš 10-to pusl.)

namos (t.p. 491); didelis r. teismas įvyko 1696 Dirvųjų dv., pagal Kražių benediktinių vienuolyno viršininkės įskundimus; ten buvo tardomi, kankinami ir nuteisti sudeginti vienas vyras ir 4 moterys. Tik 1776 Lenkijos ir Lietuvos seimas uždraudė kankinimus (tortūras) ir panaikino mirties bausmę už raganavimą. Vienas kunigas, kuris turėjęs klausyti išpažinčių sudeginti pasmerktųjų raganių ant Pelešynės (Salų par.) Raganių Kalno, grįždamas buvęs susigraudinęs, liūdnas ir išsitaręs savo vėžėjui: Tai ne raganių, tik mūcėlinių kalnas (Mūsų senovė III 425). Tokia pat nuomonė daug anksčiau susidarė jėzuitas Friedrich von Spee, filosofijos ir moralės prof., kuris Bamberge ir Wuerzburge klausė išpažinčių mirti pasmerktųjų r. Kai jis buvo paklaustas, kodėl pražilęs dar palyginti jaunas būdamas, tai atsakė, kad r. paskutinių išpažinčių klausimas jį pražildęs: jis buvo įsitikinęs, kad visos tos sudeginti pasmerktos r. buvusios nekaltos. Jis buvo autorius veikalo Cautio criminalis (1631), kuriame labai išmintingai ir su gilencia ironija buvo sukritikuoti r. teismai. Veikalas susilaukė daug dėmesio ir kelių leidimų. Autorius buvo pakankamai apdairus, išleisdamas tą veikalą anonimiškai ir neprašęs dvasinės vyriausybės aprobatos. Tik po jo mirties Leibnizas atskleidė paslaptį, kas buvo to veikalo autorius. Kiti panašius veikalus autoriai buvo kalinami ir priversti patys savo raštus pasmerkti ir atsaukti, pvz. kun. Cornelius Loos (Callidius) 1592.

"R. Teismai išsivystė ne tik dėl religinio fanatizmo ir pastangų apsaugoti nuo visuomenės priešų, bet daugiausia dėl grynai žemiškų ir praktiškų arba politinių priežasčių. Tai buvo labai palanki priemonė atsikratyti politinių priešų ar varžovų. Todėl r. teismai buvo saviems tikslams panaudojami tiek bažnytinės, tiek (tik rečiau) ir pasaulinės valdžios. Nuteisto asmens turtas buvo konfiskuojamas; tai buvo didžiausias įplaukų šaltinis šventosios inkvizicijos institucijai. Ispanijoje inkvizitoriai būdavo labai godūs pasidalyti konfiskuotose dvaruose rastas jaunas maurų kilmės verges ir dėl jų net susivaržydavo. Pagaliau r. teismų protokolai aiškiai rodo, kad daugelis inkvizitorių buvo ne tik dideli tamsuoliai ar religiniai fanatikai, bet ir liguisti asmenys, seksualiniai sadistai, kuriems moterų kankinimas teikė didelį malonumą."

Perskatėmus apie tų nelaimingų nekaltų "raganų" kankinimus bei deginimus, šturpas nukrečia. Malyti, iš inkvizitorių

pasimokinę gestapininkai, enkavedistai ir kitokie rudyji ir juodųjų vadų bei vadelių garbintojai naikino ir dar vis naikina milijonus nekaltų žmonių.

Stasys Juščenka

DUMAS DUOSNUMAS

Aleksandras Dumas, Grafo Monte Kristo autorius, buvo labai draugiškas ir duosnus žmogus, ir todėl pas jį lankėsi daug prašeikų. Sykį pas jį atėjo vyras liūdnu veidu ir tarė:

— Monsieur Dumas, jūsų duosnumas žinomas visoje Prancūzijoje. Aš esu senas antbintojai naikino ir dar vis naikina milijonus nekaltų žmonių.

Dumas išėmė pinigų ir padavė antstoliui 30 frankų:

— Prašau priimti 30, bet palaidokite iš karto du iš savo kolegų!

— PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DRAUGAMS — UZSAKYTI "NAUJIENAS"

TWO - JAIS' DRIVE - IN
4253 W. 47th Street — VI 7-6043
BROASTED CHICKEN - OUR SPECIALTY
SHRIMPS - RIBS - PIZZA
and a variety of delicious Sandwiches.
We deliver — cater to clubs, banquets, weddings, social groups etc.
Open 10 A. M. to 2 A. M. morning.

ISTEIGTA 1889 — 73 PROGRESO METAI

Mūsų naujas pastatas

ST. PAUL FEDERAL SAVINGS
6700 West North Avenue, Chicago 35, Ill.
National 2-5000

Mūsų TURTAS YRA VIRS \$130,000,000.00

Frank P. Kosmach, Pres.
Privažiuojamieji langeliai.
3 dideli mašinoms pastatyti sklypai.

SAUGIOS DEPOSITO DEŽUTES — TAUPYKITE PER PASTA

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 Townhall 3-2108

Pilnas leidovuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Mašinoms pastatyti aikštė.

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimas 30 metų.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lietuvinis knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografinis, bibliografinis ir bibliobibliografinis, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities piaros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiusime paštu, jei nurodysite pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiusite tokiu adresu:

**"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.**

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

RAGANOS IR...

(Tęsinys iš 9-to pusl.)

davo ir apieškodavo visą kūną, ar nėra kur paslėptas koks magiškas daiktas, kuris skausmus panaikina. Be to, kaip taisyklė raganyste apkaltintiems būdavo nuskutami visi plaukai ir ieškoma r. ženklų, apgamos ar dėmės, kuri aštriu irankiu badoma neskauda ir kraujas neteka (mat, velnias savo nuosavybę pažymis nagų išpaudu). Kartais dokumentai mini, kad inkvizitoriai r. apieškodavo tokiu būdu, jog padorumas neleidžias aprašyti. Dar aukai būdavo įkalbama, kad būsianči lengva, jei prisipažins ir išduos bendrininkus. Kas patikėdavo ir prisipažindavo, vistiek neišvengdavo lauzo, nes inkvizitoriai versdami įdavinėti kitus asmenis, gaudavo medžiagos naujiems procesams. Atrodė, kad trečdalis visų žmonių yra r. ar raganiai. Kaltinamasis negalėjo šaukti liudininkų ar gynėjų, jam nebuvo pranešamas įskundėjas, jis buvo visiškai bejėgis apsiginti. Neprisipažįstancius arba kaip sakydavo užsispyrcius galėjo neribotą laiką laikyti kalėjime nepaprastai blogose sąlygose, daug blogesnėse, negu kriminalistus, moterys būdavo išprievartaujamos. Jeigu retu atveju atsitikdavo, kad kaltinamasis būdavo išteisinamas, tai vistiek turėjo sumokėti atlyginimą už kalinimą ir honorarą už kankinimų pravedimą; pagal išlikusias sąskaitas, tas honoraras buvo gana aukštas. Niekas nebuvo tikras, kad nebus įskustas už raganystę. Aukų tarpe buvo ne tik

paprasti žmonės, senos ir biau-riamos moterys r., bet ir jaunos žymiausios ano meto gražuolės, aukšti pasaulinio ir dvasinio luomo asmenys.

„Didieji kaltinimai buvo: parsišlavimas velniui, sabato (r. su velniais susirinkimo) lankymas, lytiniai santykiai su velniu, ligų ir blogo oro (šalčių, sausros, ledų) užleidimas. Visi tie kaltinimai tardymo ir kankinimo metu iki smulkmenų buvo nustatyti sadiščiškame Malleus maleficarum (1489) veikalė. Įprasta bausmė — gyvų sudeginimas lauže, tik kaip ypatinga malonė kartais prieš sudeginimą būdavo nusmaugiami ar nukirsdinami.

„Inkvizicija, kuriai buvo pavesti r. teismai, buvo bažnytinė institucija, vyskupo žinioje, nors dažnai veikė savarankiškai ir vyskupai jos sprendimo nedrįso nepatvirtinti. Inkvizitoriai būdavo vienuoliai (domininkonai, jėzuitai). Egzekuciją pavesdavo atlikti pasaulietinei valdžiai. Vieną kartą vis dėlto pasaulietinė valdžia išdrįso pasipriešinti. Kai Venecijos valstybėje inkvizicija pradėjo naikinti žmones dešimtimis ir šimtais ir net ketvirtadalis vienos vietovės gyventojų buvo apkaltinti raganystė, Venecijos senatas 1518 įsakė, kad egzekucijos nebūtų vykdomos. Tada pop. Leonas X išleido bulę Honestis, kuria leido inkvizitoriams laisvai naudoti ekskomunikos ir interdiktio bausmes, jei inkvizicijos sprendimai apie r. būtų pasaulinės valdžios nevykdomi. Ekskomunikuoto asmens

turtas būdavo atimamas. Venecijos senatas neišsigando ir 1521 išleido taisyklę, kaip raganystę įtarti asmenys turi būti tardomi (be prievartavimų ir kankinimų) ir Venecijos valstybėje laužai užgeso.

„Kai kur inkvizicijos žiaurumu sujaudinti žmonės užpuldavo kalėjimus ir išsudydavo inkvizitorius; tačiau tai buvo tik laikinis apsigynimas. Aukų skaičius buvo didelis. Tik 1320 — 50 laikotarpy Tulužoje buvo sudeginta 400 ir Carassone 200 asmenų. Ženevos vyskupas per 3 mėn. pasiuntęs sudeginti 500 žmonių. Inkvizitorius Paramo tvirtino, kad per 150 metų (1404—1554) tik Sicilijos saloje inkvizicija pasiuntė sudeginti mažiausia 30,000 asmenų. Ypač žiauriai siautė r. teismai 16—17 am. Iš viso Europoje dėl raganystės buvę sunaikinti apie 1 mil. žmonių. Daugiausia inkvizicija siautė Ispanijoje, Prancūzijoje ir Italijoje; Vokietijoje įsigalėjo tik 15 a. gale. Šiauriniai kraštai, Anglija ir Skandinavija, irgi neišliko nepaliesi.

„Pasipriešinimas raganų teismams išsivystė švietimo laikotarpyje. Jie buvo pasmerkti ir išjuokti visoje eilėje vietovių, kuriuos parašė tiek pasauliečiai, tiek ir dvasininkai: Johann Weyer 1563, Friedrich von Spee 1631, Johann Preatorius 1662, Balthasar Bekker 1691, Christian Thomasius 1703 ir kt. Jie įrodinėjo, kad r. teismai yra didžiausia neteisybė ir visas mokslas apie r. yra grynos nesąmonės. Aišku, netrūko ir r. teismų gynėjų; tie teismai užtruko iki 18 a. galo:

paskutinis Bavarijoje įvyko 1775, Šveicarijoje (Glarus) — 1782 ir vėliausias gal ir paskutinis Europoje — prie Prūsijos prijungtoje Lenkijos dalyje 1793 (apie tai sužinojusi Prūsijos valdžia įsakė nevykdyti sprendimo, bet įsakymas atėjo per vėlai ir dvi moterys jau buvo sudegintos). Ispanijoje inkvizicija panaikino Napoleonas 1809 (galutinai tik 1820). Italijoje užtruko iki 1859. Naujasis Pasaulis irgi neišvengia r. teismų svaigulio: visa eilė įvykių iš 1648—1706 aprašyta G. L. Burr veikale. Ypač garsi buvo 1692 byla Salame, Mass.

„Lietuvoje r. irgi buvo persekiojamos, plukdomos ir deginamos. Išbandymui ar tikrai r., moteris būdavo metama į gilų vandenį — jei skęsta — nekalta, jei išplaukia į paviršių — tai r. (mat, vanduo buvo laikomas šventu elementu, kuris nedorėlių nepriima). Tokie vandens bandymai buvo daromi ir V. Europoje. Su r. ar r. deginimu siejami ne tik tokie vietovardžiai, kaip Ragainė, Ragainiškiai, Ragainių kalnas ir visa eilė padavimų (žr. J. Baly, Istoriniai padavimai 35—37 psl.), bet ir surastos r. teismų bylos Lietuvoje. Kai kurios jų buvo paskelbtos E. Volterio ir L. A. Jucevičiaus (žr. jo Raštai 1959 476—498); trys moterys buvo plukdomos, kankinamos ir nuteistos sudeginti Zagarės teismo 1691—92; Jonišio dvaro teismas 1707 nuteisė: Jognieška Lukošienė Martynaitienė, turi būti sudeginta, kur visos raganos degi-

(Tęsinys 11 pusl.)

Stalinas poezijoje

22 komunistų partijos suvažiavime, įvykusiame Maskvoje, Stalino įpėdinis Nikita Chruščiovas viešumon iškėlė „sensaciją“, kad jo pirmtakūnas Josef Džugašvilis Stalinas buvo žmogžudys, didžiausias visų laikų nenaudėlis ir t.t.

Žemiau spausdinamasis eilėraščių mes ir įrodome, kad Nikitos žinią apie Stalino nenaudėliškumą jau seniai išpranašavo mūsų poetai, ir, jei Nikita drąsus vyras, jis anksčiau galėjo mūsų poetų balsą išgirsti ir nenaudėli Staliną sutvarkyti...

SAULĖ IR STALINO MAKALĖ

Saulė šildo, saulė šviečia,
Saulė žmogų greit suriečia,
Saulė žino, kur sulėmę,
Saulė mato visą žemę.

Mato Vilnių, mato Romą,
Matė levą ir Adomą,
Matė širšę skruzdelyne,
Matė Hillerį Berlyne.

Tik dar niekas nesuprato,
Ar ji Staliną kur mato,
Nes kur eina ar ką daro,
Bijo saulės jis kaip maro.

Už los uždangos, už plieno,
Taip ir baidos jis kiekvieno:
Bijo rusų, bijo mūsų,
Bijo nel ir savo ūsų.

R. Dandierinas

JEI NE GALVA, BŪTUM SUVA

Volga, Volga, mat rodnaja,
Volga, russkaja reka!
Kažkas virvę kažkam veja,
Kažkas smaugia kažin ką.

Jau ir tau jie pančius kala.
Būk, vyruti, atsargus!
Spiauk į tiesą, garbink melą,
Būk šuva, o ne žmogus!

Mesk tą galvą savo kvailų —
Teparieda po kulnim!
Iš tikrųjų baisiai gaila,
Kad neužgimei šunim.

Garsiai lotum visą dieną
Į visus ir vis piktai.
Tik pagerbtum šunį vieną,
Tovą Staliną tiktai.

O dabar tau kilpą veja,
Kad žinotum bent už ką...
Volga, Volga, mat rodnaja,
Vlga, russkaja reka!..

R. Dandierinas

SVILPOS IR KILPOS

Dvi švilpnės — vienas tonas:
Čia Berlynas, ten Maskva.
Kas nešvilpia kaip jo ponas,
Tam nusirita galva.

Sauso valgio sausos normos
Ir nesaldinta kava...
Neatskirsi nė iš formos,
Kur Berlynas, kur Maskva.

Neria kilpą tau ant kaklo:
Lietuva, girdi, laisva.
Skelbia rojų, kuria peklą
Ir Berlynas, ir Maskva.

Toks ten draugas, toks ten po-
/nas,
Toks ir būdas, kaip spalva:
Viens raudonas, kaip šėtonas,
Kilas rudas, kaip šuva.

R. Dandierinas

DAINELĖ APIE ŽILVITĮ

Nupjoviau žilvitį tėvelio sodely,
Surošim apkomui dar vieną kart batių.
Trenks partorga, lyg perkūnas,
Nasf slausiysis komūna,
Tu, žilviti, tata, tata,
Jeigu dar burtiokas krata,
Duok per galvą, duok per šonus,
Duok per skudurus raudonus,
Kad apkomą pelnius raudų,
Draugą Staliną pagautų,
Ir į pragarą maršrutą
Išrašyk, žilviti, tūta,
Žilvitėli, tata, tata.

Dr. S. Aliūnas

ZVIRBLIS TŪPTELIA — JAUTIS KRŪPTELIA

— Zvirbli, zvirbli! — O ko ko?
— Ką tu dirbi? — Ničėvo!
Po sovietus sau skraidau,
Draugą Staliną baidau.

Vos nutūpsiu ant šakos,
Tuoį čekistas iš paskos,
Dedas saują akmenų,
Vedas gaują katinų.

Aš ant stogo tuoį čir čir.
Šaukia Stalinas: „Kas yr?!“
Ar nešmaikštūs akmenai,
Ar gal baikštūs katinai?“

Spiria akmenį batų,
Trenkia katinui kiltų!
Kliūs visiems, kliūs visiems:
Ir vyžoliams ir basiems!

R. Dandierinas

BLUSA

Visur, kur bombos drasko tylą,
Kur laimi melas ar tiesa,
Už mus visus aukščiau pakyla
Paniekinta blusa.

Valstybės, rasės ir rasytės
Per amžius grumiasi su ja,
O turi Churchillis kasytis
Mėnulio šviesoje.

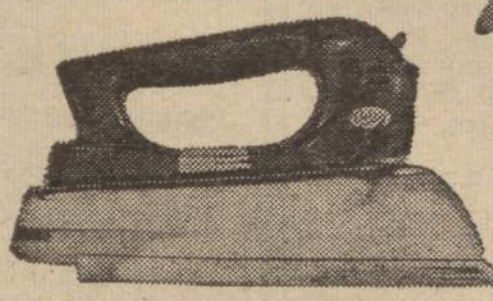
Pro durtuvus sargybų lanko,
Nepaisius žus ar nugalės,
Net prezidentą ji aplanko
Nakčia ir be eilės.

Ji kanda SSR pakinkę,
Ir Kremliuj sudreba kėdė,
Nes blusos nieks dar nepakinkė,
Jokia N. K. V. D.

Ant. Gustaitis

NEW Oster APPLIANCES

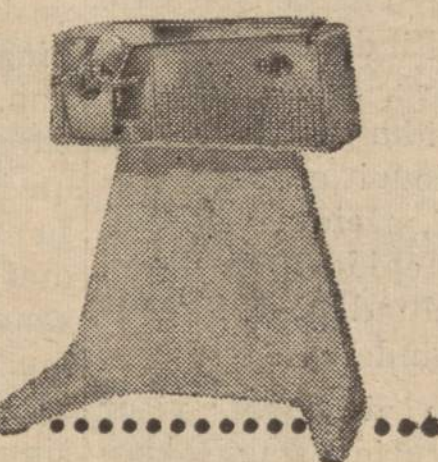
..lead the field in features and quality!

New Oster STEAM and DRY IRON with Steam-Glide Action. Offers steam or dry-ironing action. Changes over instantly. Special setting for Wash and Wear. Steams longer with 7½ oz. water tank. Light, just 3 lbs.

New Oster Easy-Clean AUTOMATIC CAN OPENER. Quickly opens even the largest cans. Exclusive... cutting wheel slips off for easy cleaning! Retractable cord. Counter model shown.

New Oster ALL-FEATURE FRYPAN. Combines 6 frypan features including Dry-Fry Levee, Stay-Open Cover, Peek-A-Boo Inspection, Automatic and Immersible, 11" frypan with control and cover.

STANDARD TWO-SPEED Oster. Power and speeds for light beverages to heavy batters. Glass container opens at both ends for easy emptying and cleaning. Chrome base. 64-page recipe book.

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.
5115-5123 So. Kedzie Ave. PProspect 6-1790
OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

A. AMBROSE IR JO "CHICAGOS LIETUVŲ ISTORIJA"

A. Ambrose

Chicagietis Aleksas Ambrose, senas "Naujienų" dienraščio taltininkas, yra sumanęs Chicago lietuvų veiklą įamžinti vienoje knygoje, kuri vadinasi "Chicago Lietuvių Istorija." Šios knygos viena dalis jau buvo spausdinama "Naujienų" šeštadieniniame priede, o likusioji medžiaga yra paruota ar ruošiamas spaudai.

Norint supažindinti su šios knygos autoriumi ir pačia jo knyga didesnę tautiečių būrį, kreipėmės į A. Ambrosę su eile klausimų, į kuriuos jis sutiko atsakyti. Čia duodame atsakymus į tuos klausimus.

— Kas Jus paskatino imtis tokio darbo? — paklausėme.

— 1936-1937 metais Darbo Progreso Administracija, Chicago viešoji biblioteka, Chicago un-tas ir Northwestern un-tas vykdė specialų projektą, norint suregistruoti — ką kiekviena tauta nuveikė Chicagoje kultūrinėje, visuomeninėje, religinėje srityje. Aš buvau pakviestas vienu iš apmokamų šio projekto atlikėjų lietuviškam skyriui. Tokiu būdu man prisėjo rinkti laikraščius bei žurnalus, eiti per parapijas, registruoti draugijų, chorų bei kitokių grupių veiklą. Susidūrė nemaža medžiagos, kuri buvo išversta anglų kalbon ir paruota spaudai.

— Gal žinote, kur dabar ta medžiaga yra?

— Taip. Chicago pagrindinėje bibliotekoje (miesto centre) yra dvi dėžutės filmų, kuriuos įdėjus į specialias mašinas, galima skaityti. Čia tik yra maža dalis mūsų surinktos medžiagos. Kur kita dinga — nežinau. Gal ji buvo sunaikinta, ar kas kita atsitiko. Norintieji esama medžiaga pasinaudoti, turi prašyti filmų "Chicago Lithuanian History" vardu. Aš pats, ruošdamas medžiagą planuojamam leidiniui, buvau ten nuėjęs, nors negreitai pasisekė tuos filmus surasti.

— Kas tilps Jūsų planuojamame leidinyje?

— Labai daug atskirų dalykų ir, žinoma, juos visus išvardinti yra sunku. Bet bent bandykime — žymiųjų lietuvių veikėjų, biznierių, profesiona-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

lų biografijos; laikraščiai, žurnalai — trumpi aprašymai apie juos (yra suregistruoti 127 atskiri periodiniai leidiniai), pašalpinės draugijos, kultūrinės draugijos, kitos organizacijos, aprašymai apie bažnyčias, parapijas, mokyklas, parapijos choras, parapines organizacijas; bus atžymėtos teatrinės ir chorinės grupės, privatūs bankai, taupymo bendrovės, knygynai, spaustuvs, skaityklos, kooperatyvai ir kt. Taip pat atskirai norima atžymėti naujųjų ateivių veiklą 1950-1960 metų laikotarpyje. Leidinyje bus nemaža atskirų asmenų ir grupių nuotraukų.

— Ką daugiau galite pasakyti apie šią knygą?

— Ji turės apie 600 puslapių ir turėtų pasirodyti iki 1962 metų pabaigos. Knygai prenumeratos renkamos iš anksto. Kas dabar sumokės 6 dol. — gaus pačią knygą su atspausdinta pavarde. Užsisakyti galima šiuo adresu: Alex Ambrose, 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

— Gal nevienam būtų įdomu sužinoti — ar Jūs darysite specialių išimčių kokiam grupei — politinei ar religinei ir pagal la bandomybe tempti ant iš anksto numatyto "kurpaliaus".

— Ne. Aš to negalvoju daryti. Bandau viską atžymėti, pagal atliktą veiklą, nežūrint, kokios pakraipos aprašomas asmuo ar grupė bebūtų. Gal būtų, daugiausia vietos knygoje, religinėje srityje. Aš buvau pakviestas vienu iš apmokamų šio projekto atlikėjų lietuviškam skyriui. Tokiu būdu man prisėjo rinkti laikraščius bei žurnalus, eiti per parapijas, registruoti draugijų, chorų bei kitokių grupių veiklą. Susidūrė nemaža medžiagos, kuri buvo išversta anglų kalbon ir paruota spaudai.

— Gal žinote, kur dabar ta medžiaga yra?

— Taip. Chicago pagrindinėje bibliotekoje (miesto centre) yra dvi dėžutės filmų, kuriuos įdėjus į specialias mašinas, galima skaityti. Čia tik yra maža dalis mūsų surinktos medžiagos. Kur kita dinga — nežinau. Gal ji buvo sunaikinta, ar kas kita atsitiko. Norintieji esama medžiaga pasinaudoti, turi prašyti filmų "Chicago Lithuanian History" vardu. Aš pats, ruošdamas medžiagą planuojamam leidiniui, buvau ten nuėjęs, nors negreitai pasisekė tuos filmus surasti.

— Kas tilps Jūsų planuojamame leidinyje?

— Labai daug atskirų dalykų ir, žinoma, juos visus išvardinti yra sunku. Bet bent bandykime — žymiųjų lietuvių veikėjų, biznierių, profesiona-

SUOMIŲ SAUNA - LIETUVIŲ PIRTIS

Suomijos prezidento vizito proga Amerikoje prasideda masinė pirties statyba

Suomijos prezidentui Urho Kekkonen neseniai besilankant JAV, spauda prisiminė garsiąsias suomių pirtis, suomiškai vadinamas saunas, kurių pačioje Suomijoje priskaičiuojama iki 500,000. Tos pirtys sparčiai plinta Vakarų Europoje, — Vokietijoje, Prancūzijoje ir net Anglijoje.

Pirtis - prieinamiausia gydykla

Pirtis yra labai populiaris sena, kiekvienam prieinama ir pakeliamą teraputinė (gydomoji) priemonė, žinoma ypač Baltų tautos dar iš proistorės laikų. Sauna ir pirtis tai tik skirtingi vardai, bet jų ir sruktūra ir "pėrimosi" veiksmas, ir "pėrimosi" rezultatai tie patys. Žmogus po pirties jaučiasi "kaip po pirties", tai yra staugai pagerėjęs, pasilsėjęs, "pa-jaunėjęs" ir bendrai pagyvėjęs. Kodėl taip?

Kodėl taip, lietuvių ir finougrių protėviai, kurie senovėje gyveno glaudžioje kaimynystėje, gerai žinojo kodėl. Karšties išplėčia kraujo indelius ir kraujas pradeda paspartinti srovinti per visus vidaus organus. Karštuose garuose nepaprastai padidėjęs prakaitavimas per odos poras (akelytes) lyg per kokį kostuvą pagreitintai išvaro ir iškošia įvairiausias kenksmingas kūno rūgštis bei kitokias nereikalingas skystas medžiagas. Pirtys - saunos turi dar vieną svarbią gerą savybę, — jos "išširdo" riebalus ir padeda kūnui numesti nereikalingą bei kenksmingą svorį. Yra apsieiai literatūros apie turkų pirtis, kuriose žmonės kepinami sausame karštyje, bet laikas būtų turėti daugiau žinių ir apie mūsų pačių pirtis, padėjusias kompanijas pirmtis Amerikoje statyti, ir dabar jų statybą

(Nukelta į 5-tą pusl.)

— fino - ugramas (suomiams, estams) būti sveikomis, atspariomis ir energingomis tautomis žiliausioje senovėje.

Supamos kėdės ir suomių saunos

Dolerių gaudytojai dažnai padaro ir gerą darbą. Nespejo spauda iškelti faktą, kad naujasis prezidentas John F. Kennedy mėgsta sėdėti ir pasisupti supamoje kėdėje (rocking chair), kaip biznieriiai stvėrėsi už supamųjų kėdžių "kulto" ir šiandien antirinės baldų krautuvės, kur supamos kėdės buvo mėtomos kampuose kaip nereikalingas balastas, yra lyg šluote išluotos, ir tokių kėdžių kaina yra keleriopai pakilusi.

Panašiai atsitiko su Suomijos prezidento vizitu ir suomių pirtimis.

Suomija, kaip ir Lietuva, Europos šiaurės rytuose yra keilių (4) milijonų sena garbin-gia tauta, kuri be kitų savo dorybių, panašiai kaip ir Lietuva moka savo skolas ir sumoka jas laiku. Be to, Suomija yra vienintelė iš mažųjų Baltijos tautų, kuri ryžosi pasipriešinti raudonųjų rusų agresijai. Todėl šiandien ji tebėra laisva ir labai populiaris Vakaruose. Suprantama, kad jos prezidentui apsilankius Vakaruose, juo susidomėjo ne tik laisvės kovotojai, bet ir biznieriiai.

Cecil Ellis iš Middlefield, Conn., prieš 10 metų buvo vedęs suome ir jos dėka pasidarys pirties-saunos entuziastas ir pirties-propagandistas bei statytojas Amerikoje. Šiandien jis pasidarė biznio dėmesio centru. Susidėjęs su William Ewingu, jis įsteigė bent tris kompanijas pirmtis Amerikoje statyti, ir dabar jų statybą

(Nukelta į 5-tą pusl.)

RAGANOS IR...

(Atkelta iš 7-to psl.)

riai buvo inkvizitoriai dominikonai Henrikas Inistoris (m. 1495). Pirmoji veikalo laida išėjo Strassburge 1487; jos pasirodė keliosdešimt laidų, ir per du šimtmečius tai buvo autoritetingas šaltinis, kuriuo negalima buvo netikėti. Pirmos dvi veikalo dalys dėsto r. darbą ir jų daromus būrimus, ypač pakta su velniu ir jo gerbimą, kaip savotišką ereziją, aprašo sabato apeigas, pabrėžia, kad moterys yra dažniau r. negu vyrai, ir jų ponas ir meilužis yra velnias. Trečioje dalyje išdėstoma r. tardymo procesas, nurodoma, kaip turi būti vartojami kankinimai (tortūros), apgavystė įkalbant prisipažinti ir kt. Praktiškai visoms r. turi būti reikalaujama mirties bausmės, tačiau egzekuciją reikia pavesti pasauliškai valdžiai. Dėl klaidatikybės bažnytinis teismas atgailaujantis, galįs nuteisti kalėjimu iki gyvos galvos, bet už burtavimus pasaulietiška valdžia turinti bausi sudegimu. Visiems ano meto autoritetams, priskaičiuojant universitetus ir popiežius (Inocento bulė Summis desiderata 1484) pripažinus, kad yra r. sekta arba luomas, labai pavojingas visuomenei, papras-tiems žmonėms neliko nieko kita, kaip tikėti ir džiaugtis, kad r. naikinamos, kaip hos-tes publici (visuomenės priešai). Teologai manėsi bejėgiai dvasinėmis priemonėmis panaikinti r. daromus burtus; tad liko tik viena išeitis — jas naikinti, jei galima pirma atverčiant į tikrą tikėjimą; iš to kilo pavadinimas actus fidei. Tiesa, tai buvo kritiškų balsų dėl kai kurių smulkmenų, abejonių ar kitų tvirtinimų (pvz. apie r. galėjimą skraidyti oru ar pasiversti gyvuliais), tačiau į juos nebuvo kreipiama dėmesio, ir iki 16 a. pabaigos rimtos opozicijos dognai apie r. nebuvo. Visuotinė r. prietarinių žmonių baimė buvo labai didelė. Masinė isterijos epidemija apimdavo ištisas vietas. Jeigu tik atsitikdavo nepaprasti įvykiai, pvz. šalčiai užtrukdavo iki vidurvasario, javus išmušdavo ledai ar sunaikindavo skėriai, užėdavo gyvulių ar žmonių epideminės ligos, tuojau apkaltindavo r. ir šimtus jų sudegindavo.

Burtavimų visados ir visur buvo. Kai kurie asmenys patys įsivaizduodavo esą r. ar raganai, nors jie negalėjo pritari tokių bausių dalykų, dėl kurių būdavo apkaltinami. Isteriškos moterys neatiskirdavo sapnų nuo tikrovės. R. tepalas būdavo gaminamas iš aguonių ir kitų svaiginamų augalų. Juo išsitepusios moterys užmigdavo, sapnuodavo keistus sapnus, o paskum manydavo, kad taip iš tikrųjų įvyko. Tačiau didžiausia dalis tų bausių dalykų, prie kurių prisipažindavo tardomos r., buvo sugalvotos teologų ir inkvizitorių.

Raganų kankinimai ir teismai

"R. Teismai. Jau sen. Romoje imperatorių laikais už kenkiančius burtus baudavo mirtimi. Ankstyvesniais viduramžiais irgi būdavo teisiama burtininkai ir r., bet bausmės buvo palyginti švelnios. Vienas pirmųjų garsių teismų įvyko Paryžiuje 1323, ir burtus dargės vyras buvo sudegintas. R. kardavo, nukirdavo galvas, tik vėliau išgalėjo deginimas. Bausmės paastrėjo, kai r. ir burtininkai buvo pripažinti klaidatiky sekta, nes anais laikais klaidatikybė (erezija) buvo laikoma didžiausiu iš visų praisikengimų ir už jį turėjo būti skiriama didžiausia bausmė.

"Kaltinimai už burtus ar raganystę yra labai sunku įrodyti, užtat buvo reikalaujama prisipažinimo, kurį galima buvo išgauti tik pavartojus kankinimus (torturas). Jau 1374 pop. Grigalius XI leido inkvizitoriams tyrinėti visas raganavimo bylas. Yra išlikę nemaža tardymo užrašų. Kankinimai buvo penkių laipsnių, iki sąnarių išsukinėjimo ir kaulų laužymo. Buvo vartojama visa eilė sudėtingų įtaisų ir mašinų. Nors buvo taisyklė, kad kankinimą tegalima vartoti vieną kartą, jeigu nėra naujų įtarimų duomenų, tačiau šis dėsnius buvo apeinamas. Tokių kankinimų pasitaikydavo net iki 56. Pradėjęs kankinimus nebuvo galima sustoti, kol nebus išgautas prisipažinimas, nes išeitų, kad nekaltas asmuo buvo kankintas. Niekas neat-silaikydavo ir arba mirdavo kankinimo metu (inkvizitoriai tada sakydavo, kad velnias nusuko sprandą, idant paslapčių neišduotų), arba prisipažindavo prie visko, ko tik iš jo rei-

Nepakeldamos bausių kankinimų, tariamos r. prie visko prisipažindavo. Be to nuolatinės kalbos apie r. ir bylų bei egzekucijų gausybė taip psichiškai paveikdavo kai kuriuos asmenis, kad jie įsivaizduodavo esą r. ar raganai. Sena vienuolyno virš. Marija Renata prie Wuertzburgo 1749 prisipažino, kad ji esanti r. ir paraganavusi visas vienuoles, kurioms jokie egzorcizmai negalėjo pagelbėti (iš tikrųjų jos visos sirgo isterija). Vienas inkvizitorius, kuris pasmerkė kelis šimtus r. prisipažino ir susilaukė tokio pat likimo, kuriam pasmerkė šimtus kitų.

"Lietuviškos tradicijos apie r. yra bendrai europietiškos, viduramžiškos, bažnytinės, jų liaudiška fantazija nėra originali, dauguma visiškai tokiu pat motyvu randama visoje Europoje, tik šen ten pasitaiko savotiškų smulkmenose, bet idėjiniai rėmai visur tokie pat, pvz. lietuviškos r. daro savo susirinkimus Šatrijos kalne, kuris pakeitė Lysa Gora prie Kijevo, kaip dažniausiai rytu Europoje ir pas mus pasakojama. Tad mūsų tautosaka apie r. nors ir gausi, bet nėra originali."

Raganų kankinimai ir teismai

"R. Teismai. Jau sen. Romoje imperatorių laikais už kenkiančius burtus baudavo mirtimi. Ankstyvesniais viduramžiais irgi būdavo teisiama burtininkai ir r., bet bausmės buvo palyginti švelnios. Vienas pirmųjų garsių teismų įvyko Paryžiuje 1323, ir burtus dargės vyras buvo sudegintas. R. kardavo, nukirdavo galvas, tik vėliau išgalėjo deginimas. Bausmės paastrėjo, kai r. ir burtininkai buvo pripažinti klaidatiky sekta, nes anais laikais klaidatikybė (erezija) buvo laikoma didžiausiu iš visų praisikengimų ir už jį turėjo būti skiriama didžiausia bausmė.

"Kaltinimai už burtus ar raganystę yra labai sunku įrodyti, užtat buvo reikalaujama prisipažinimo, kurį galima buvo išgauti tik pavartojus kankinimus (torturas). Jau 1374 pop. Grigalius XI leido inkvizitoriams tyrinėti visas raganavimo bylas. Yra išlikę nemaža tardymo užrašų. Kankinimai buvo penkių laipsnių, iki sąnarių išsukinėjimo ir kaulų laužymo. Buvo vartojama visa eilė sudėtingų įtaisų ir mašinų. Nors buvo taisyklė, kad kankinimą tegalima vartoti vieną kartą, jeigu nėra naujų įtarimų duomenų, tačiau šis dėsnius buvo apeinamas. Tokių kankinimų pasitaikydavo net iki 56. Pradėjęs kankinimus nebuvo galima sustoti, kol nebus išgautas prisipažinimas, nes išeitų, kad nekaltas asmuo buvo kankintas. Niekas neat-silaikydavo ir arba mirdavo kankinimo metu (inkvizitoriai tada sakydavo, kad velnias nusuko sprandą, idant paslapčių neišduotų), arba prisipažindavo prie visko, ko tik iš jo rei-

kalaudavo. Jei prie lauko visus prisipažinimus atšaukdavo, niekas nekreipė dėmesio. Kai kankinys ilgai ir kantriai išlaikydavo neprispazindamas ir nešaukdamas, tai laikė kaltės ir užsispyrimo ženklui ir sakė, kad velnias padeda skausmų nejusti. Tada išreng-

(Tęsinsy 10-am psl.)

Anglų Kalbos pamokos

K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill
Telefonas: Victory 2-0105
Duoda prieš karą baiges
Cikagos universiteta.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKA!

Nauja motis ir tabletes atnaujina
viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sąnarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukelti artritis ir reumatizmas. Motis, 88c. Tabletes \$3.50 pas jūsų vaistininką.

ST. CLARE OF ASSISI
Šventoji patronė televizijos. Graži Italijos mergaitė stotula iš dirablio kaulo ir aukso. Puiki dovana! Kiekviena tik \$1.00 su pašto apmokotom išlaidom. Taip pat galima gauti įvairių akmeninių rožančių už \$1.00.
Dept. A. F. N.
RICHMORE SERVICE, INC.
451 Thaford Ave.
Brooklyn 12, N. Y.

ST. JAMES THE APOSTLE

MISIONIERIŲ DRAUGIJA
Draugija buvo kardinolo Cushing įsteigta 1858 m. Jos uždavinys — daryti kankinimus darbu. Lotynų Amerikoje ir padėti ten jau dirbančiam 51 kunigui. Savanorių skaičius auga kas mėnesį. Mes aprūpiname personalu parapijas Peru ir Bolivijoje ir turime ten mokyklų savo kaba.
Kunigų dauguma dirba skurdžiose indėnų apylinkėse. Kiekviena parapija turi ne mažiau, kaip 20 misionierių būstinų, priskirtų toms apylinkėms. Į jas visas galima nuvykti arkliais arba mažais aslais. Ten nėra nei plentų, nei vandentiekio, nei elektros, nei kanalizacijos.
Šitie kunigai išsidėję viso moderniško Amerikos kabanijų kom-
torto, į kuri buvo įprate per ilga laiką, ir pasidėję dirbti misijų tarnyboje mažiausia 5 metus.
Mes tikime, kad Jūs grąžinsite kuponą, pridėję auką.

It is a pleasure for me to associate myself with the priests in South America. Please enter my name as one who will try to send an offering each month to help them.
NAME _____
ADDRESS _____
CITY & STATE _____
Write to:
Rt. Rev. Edward F. Sweeney,
Dept. A. F. Missionary Society of St. James the Apostle, 49 Franklin St., Boston 10, Massachusetts.

ALL YOU

STOP SHOWER BATHERS
LOOK
Here's a Real Shower that's BETTER!
LISTEN
PROVE THE difference at our expense!
You'll agree before a jet (3) is many times better than any other shower head or return after 10 days use for full refund. A perfect gift that anyone will enjoy daily the rest of his life.
Only \$5.95 Postage Prepaid
Write to Dept. A. F. N. WEBB INDUSTRIES, INC. Box 9714, Cleveland 40, Ohio.

AIRPORT TOY & HOBBY CENTER
Full Line Grubacher Art Supplies
Tile Kits & Supplies
GIFTS FOR ANY OCCASION
for children of all ages
Games & Puzzles. — Toys & Hobbies
Open Daily & Sat. 9-6
Mon. & Fri. 9-9.
5636 W. 63rd St. — PO 7-5685

BETTER COAL
FUEL OIL
Vander Wagen Brothers
454 W. 63rd Street
POrtsmouth 7-8020

HARVEY
AUTOMATIC TRANSMISSION SHOP
Taisome automatinis transmitsijos. Patikriname motorą. Atsukame klapanus. Pilnai sutvarkome stabdžius. Atvykę pas mus paminkite šį skelbimą.
15307 BROADWAY AVENUE
(153rd at Broadway)
EDison 1-9486 Harvey, Ill.

JAREK PHARMACY
Vitaminai, reikmenys kūdikiams
Ligoninei ir pirmajai pagalbai reikmenys.
Greitas receptų išspildymas.
2801 W. 63rd STREET
PR 6-7050.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
MOKINIŲ DRABUŽIŲ CENTRAS
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gauti, nei pasiekti už mažiausias kainas. Kalbam lietuviškai.
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

MARQUETTE PHOTO SUPPLY.
Headquarters for big savings now on all name brand photographic equipment & supplies.
Use our convenient Xmas lay away plan. Complete photo finishing service. Open Mon. & Thurs. eve. til 9 P. M.
3314 W. 63rd St. — PR 6-8998

A'HERN BIKE CITY
Hundreds of bicycles to choose from
Authorized Schwinn dealer.
New & used.
Sales, service, parts.
GO - KARTS - CUSHMAN SCOOTERS
Use our Xmas lay away plan.
4540 W. 63rd St. — LU 1-4540
7847 Ogden, Lyons, Ill. — HI 7-0653

PERKALBYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apradauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. AM. 102-7 FM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Šeštadienį nuo 8 iki 9:30 val. ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Vekarūškos: pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29, ILL.

MOVING
Apraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuanian Avenue
Tel.: FRontier 6-1882

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

AR JAUČIATES NUVARGĖ, NETEKĖ JĖGŲ, NERVOUOTI?
Ar jaučiatės pasenę būdami 40, 50, 60?
JEI TAIP — TAI KVAILYSTĖ!
30 TABLETS
STANDARD'S
APPROVED
GERIATRIC
FORMULA
ONE TABLET DAILY
AS A DIETARY SUPPLEMENT FOR ADULTS
Ta senatvės savijauta gali būti pašalinta vartojant kasdien po 1 tabl. sudarytos iš 11 vitaminų ir 9 mineralų.
Tos tabletės apsaugos jus šią žiemą nuo įvairių susigimimo ir pašalinis nuovargio jausmų, nervuotumą bei perdidelį jautrumą. Jums tikriausiai trūksta vitaminų!
Nusipirkite dar šiandien bonkute \$2.75 \$1.00
vertės už
Specialiai išbandymui gausite 30 tablečių.
Vartokite kasdien šiuos stipriai veikiančius vitaminus.
Atsiųskite \$1.00 šiuo adresu:
STANDARD RESEARCH PRODUCTS INC.
Dept. L. P. O. Box 335 Wilmette, Illinois

RAUDONOSIOS ISTORIJS LAPELIS

Kas sudarė lietuviškąją diviziją

(Tęsinys)

Kulkosvaidininkės Danutės Stanėlienės rankose kulkosvaidis veikė be priekaištų. Sužeista Danutė neišleido jo iš rankų ir taikliai ugnimi valė kelią puolantiems draugams. Pasveikusi ji atsisakė poilsio ir vėl grįžo prie savo kulkosvaidžio. Danutė Stanėlienė — viena iš nedaugelio Tarybinės Armijos moterų, apdovanotų višų trijų laipsnių "Stovės" ordinais.

Leitenantas Vaclovas Bernotėnas kartu su savo žvalgais įsiveržė į priešų tranšėjas. Granatomis ir durtuvais skindami mėsą kelią, žvalgai paėmė ir nelaisvę "liežuvių". V. Bernotėnas ir partorgas Kudra to to pasuko savo pozicijų kryptimi. Tačiau grįžiant Kudra buvo mirtinai sužeistas, o Bernotėnas liko gulėti neutralioje zonoje, palieštas priešų minos skėveldros. 7 paras keliose vietose sužeistas V. Bernotėnas šliaužiojo tarp sąvų ir priešų apkasų. Tik tai atsiuntus paros naktį mūsų kariai rado netekusį samonės draugą.

Ne geriau ir raudonoji armija elgėsi su savo priešais. Ir... g. m. V. Karvelis toliau komunistiniu stiliumi rašo:

"Lietuviškąją diviziją labai rūpinosi LKP CK pirmasis sekretorius drg. A. Sniečkus, Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas drg. J. Paleckis, dabartiniai LTSR Ministrų Tarybos Pirmininkas M. Šumauskas, švietimo ministras M. Gedvilas ir kiti atsakingi respublikos darbuotojai. Nuo pat pirmųjų dvidešimties dienų jie dažnai būdavo divizijoje. Štai Klaipėdoje mės sulaukėme brangių svečių tuoj pat po šio miesto išvadavimo, kada dar neišskleidė gaisrų dūmai ir sproginėjo priešų patiktos sulėtinoto veikimo minos. Savo pakalbūose su kariais respublikos vadovai skiepijo jiems karštą Tėvynės meilę, neapykantą priešui, įkvėpdavo juos didvyriskiams žygiams."

Čia tai ir išlenda yla iš maišo. Būtų prasas raudonosios sovietinės armijos generolas, jei nepagarbintų, nepašlovintų komunistų partijos pravedyrius. Tiesa, jis kalba tik apie LKP CK vadus. Ką gi? Duoklė vietoje. Kitaip spaudoje nepasirodyti. Tik čia generolo majoro skaudžiai prasikišta. Taip ir reikėjo, jei garbinti, tai neaplenkti ko nors. Gali supykti, gali kerštauti...

Motiejus Šumauskas, dabartinis kol kas Lietuvos TSR ministrų tarybos pirmininkas partizanavo Lietuvoje... Knygoje "Revolucinis judėjimas Lietuvoje" A. Sniečkus pusl. 600 rašo, kad Lietuvoje pogrindyje buvo sukurtas Šiaurės Lietuvos srities partizanų komitetas su Motiejumi Šumauska priešakyje. Pietų Lietuvoje — komitetas su H. Zimaniu

priešakyje. R. Šarmaitis, M. Moskvinas toje pačioje kn. pus. 614 rašo, kad Šiaurės Lietuvos srities komitetas pogrindyje spausdino leidinį "Lietuvos partizanai". M. Šumausko redaguota, o H. Zimanas redagavo pogrindžio laikraštį "Kova". Vitas Vilniuje — "Tėvynės frontas". P. Staras taip pat toje knygoje pusl. 639 sumini M. Šumauską buvus partizanų vadu Šiaurės Lietuvos srityje.

Tai Motiejus Šumauskas, nors ir geras komunistas, bet vienu ir tuo pačiu laiku negalėjo buvoti okupuotos Lietuvos pogrindyje ir lankytis "lietuviškoje divizijoje" ir ją rūpintis.

Taip pat ir M. Gedvilas buvo nuleistas parašiuotu Lietuvoje, tai ir šis vargu galėjo rūpintis ar lankytis "lietuviškoje divizijoje".

Čia g. m. V. Karvelis pertempė stygą... Bet, atsarga gėdos nedaro... ypač okupuotoje Lietuvoje.

Ir savo tą skirtą straipsnį "Į pagalbą istorijos mokytojams g. m. V. Karvelis baigia šlovinimo žodžiais sovietinių tautų draugystei.

Prileistina, kad toji sovietinių tautų draugystė labai brąška. Trapi, ypač kai kalbama apie draugystę su "vyresniuoju broliu" ir jam reiškiamą pagarbą ir padėką. Alkanam — duona rūpi. Tai ir čia, kadangi toji draugystė su "vyresniuoju broliu" šlubuoja, tai ir verčiami apie ją kalbėti.

Na, ir jau negeneroliškai, bet komunistiškai g. m. V. Karvelis baigia:

"Tarybų Lietuvos darbo žmonės niekada neužmirš, kad likti Tarybinė Armija — armija išvaduoja, vadovaujama Komunistų partijos, atneš jiems laisvę ir suteikė galimybę kartu su kitomis broliškosios mūsų didžiosios Tėvynės tautomis įnešti savo kuklų indėlį į komunistinio statybos darbą mūsų šalyje."

Taip, amžiai slinks, ir Lietuvos žmonės niekada neužmirš raudonosios baudžias, kaip iki šiol neužmiršo buvusios feodalinės baudžias ir kaip nepamiršta carinės Rusijos okupacijos.

O tolydžio vis didės troškūlys iš raudonosios baudžias išsivaduoti, idant sava šalis — Lietuva taptų laisva, kultūringa ir turtinga, kaip valstybė lygi tarp kitų valstybių.

Neabejojame, kad ir pavergtos Lietuvos mokytojų tarpe atsiras tokių mokytojų, kuriuos iki šiol neužmiršo buvusios feodalinės baudžias ir kaip nepamiršta carinės Rusijos okupacijos.

O tolydžio vis didės troškūlys iš raudonosios baudžias išsivaduoti, idant sava šalis — Lietuva taptų laisva, kultūringa ir turtinga, kaip valstybė lygi tarp kitų valstybių.

Neabejojame, kad ir pavergtos Lietuvos mokytojų tarpe atsiras tokių mokytojų, kuriuos iki šiol neužmiršo buvusios feodalinės baudžias ir kaip nepamiršta carinės Rusijos okupacijos.

O tolydžio vis didės troškūlys iš raudonosios baudžias išsivaduoti, idant sava šalis — Lietuva taptų laisva, kultūringa ir turtinga, kaip valstybė lygi tarp kitų valstybių.

Neabejojame, kad ir pavergtos Lietuvos mokytojų tarpe atsiras tokių mokytojų, kuriuos iki šiol neužmiršo buvusios feodalinės baudžias ir kaip nepamiršta carinės Rusijos okupacijos.

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PRospect 8-3229
Rezid. tel.: WALbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
Tiktai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7888

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: Village 8-6068
1 Madison St., Oak Park, arba
Tel.: PRospect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
Namy tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlOCK 4-5849
Rezid.: HEmlOCK 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirt. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antrad. nuo 1-5, treč. ir šeštadienį tiktai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
NERVŲ - SMĖGENŲ LIGOS, CHIRURGIJA
2737 W. 71st STREET
Valandos: tik susitarus skambinant GR 6-3409

Ofiso telefonai: VILginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-3244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8-30 val. vakaro.
Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien, Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDens 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštadienį tik 10-12.

Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Seštadieniais 12 —, 4 val. popiet.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.
Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonai: CLIFFside 4-2996
Rez. telefonai: WALbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmad., antrad., trečiad. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlOCK 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDEAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Būdžiai, Speciali pagalba Kojooms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1. ORTHOPEDEIJOUS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Ideala netikra — artificialiai akių pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 40 metų. Kalba lietuviškai.
4654 So. Ashland Ave., 2-ras aukštas YA 7-6415

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas.
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 755 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS
YRA IŠ KO PASIRINKTI:
kelios eilės TV, vokiškų aparatų, pitnos lentynos radijų.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Pardavimas — Taisymas. Sekmad. uždaryta

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

SUOMIŲ...

(Atkelta iš 4-to pusl.)

pradėjo masiniu būdu, po \$2.-500 už pirties pastatą arba \$3.-900 už pirtį su visais įrengimais — dušu (shower) ir pramogų kambariu. Negana to, visoje Amerikoje, strateginiuose punktuose, įsteigė 28 pirtčių klubus (sauna - clubs) tikslu tą naudingą ir sveiką dalyką reklamuoti amerikiečių tarpe.

Iš karštos pirties į ledo eketę

Lietuvių ir suomių pirtys veikia "guro principu", priešingai turko pirtims, kurios veikia karštu sausu oru. Pirties savybė yra ta, kad ji turi būti statoma tik grynai iš medžio, nes nei cementas, nei kokslys, nei metalas netinka dideliame karštyje. Amerikoje jos pradėtos statyti iš raudonmedžio, bet Ewing and Ellis kompanija pirtę statybai dabar importuos Suomijos drebulės (epušės). Kita pirtčių savybė tai jų krosnys, kurios statomos iš akmenų. Akmenys įkaitinami kūrėniant medžio kuru ir oras kaitinamas pilant vandenį ant įkaitintų akmenų krosnies.

Įdomu, ar lietuviai yra savo pirtyse matavę temperatūrą, bet spauda rašo, kad ji siekia iki 200, kartais net iki 250 laipsnių! "Beržo" rykštė, "beržo košė", kaip vaikams gąsdinti lietuviai vadina būdžiamąją priemonę, yra kilusi kaip tik iš beržo "vantų", žemaitiškai "ontų", kuriomis pirtininkai pliekiasi karštuose garuose apatiniam, antrame, o kiti net trečiame aukšte sėdėdami. Pirties aukštai, vadinami "plautais", yra platūs stulai, ant kurių pirtininkai atsisėdę, atsigulę ar kaip beįmanydami eina lenktynių, kas ilgiau išters ir daugiau karščio pakels. Normaliai žmogus iškenčia iki 15 minučių, bet seni užkietėję suomiai ir žemaitiai karštyje išstipni po gerą valandą ir daugiau. Pasikaitinę, išsipliekę vantomis, eina į vėsesnį kambarį ir čia atsigaivinę grįžta į karštąjį kambarį antrą ir trečią kartą. Baigę išsimaudo po šaltu kranu (dušu) ir nusidžiovina.

Suomijoje ir Lietuvoje žiemės metu po karštos "perenės" maloniausias atsigavimas būdavo išbėgus laukan nuogiems pasivolioti sniego pusnyje ir pasimurkdyti prūdo ar upelio lede iškirtoje eketėje. Kad tati yra sveika, gali paliudyti šių eilučių rašėjas!

Pirtys žemaitiams atstodavo klubą

Savo laiku italy laikraštiniškas Malaparte aprašė, kaip Karelijoje (Karelija yra dalis Suomijos, tik sovietų Rusijos okupuota) jis pamėgo suomišką sauną — pirtį, ir išsiėręs beržo šluota — kepinančiame karštyje mėgdavo išbėgęs į 20 laipsnių žemiau nulio speigą nūdogas bėgioti ir voliotis sniege. Malaparte pranešė kaip sensaciiją, kad suomiai visai tuo nesistebi, nes jie patys ne

lik ritinėjasi sniego pusnyne, bet dar maudosi lede iškirtoje eketėse. Kas labiausiai tą italy stebino, tai kad niekas negavo ne tik plaučių uždegimo, bet net paprastų slogų. Kad tati tiesa, gali paliudyti kiekvienas žemaitis, kurių kone kiekvienas ūkininkas paprūdėję ar paupyje turėdavo po pirtį, o kur gyvendavo smulkesni ūkininkai, tai grupė kaimynų turėdavo bendrą pirtį ir šeštadienį vakarais pirtis atstodavo ir klubą bei sveigą pirmą vyrams, paskui moterims. Žemaitiuose visada į pirtį eidavo vyrai pirma, ir tai ne dėl kokios ten savo pirmenybės, o tuo atiduodami moterims pirmenybę. Mat, kad ir geriausiai iškūrentoje pirtyje pirmasai iškūrentoje pirtyje pirmasai "garas" visada turi šiek tiek dūmų ir grauzia akis. Moterims pirtis nebėra tiek karšta, bet garas yra "pats molonumas".

Jaunieji žiemos metu Lietuvoje retai kuris po perenės tesiplaudavo vandeniui viduje. Visi bėgdavom į sniegą ir eketę. Tiesą rašė Malaparte, kad nuo tokių maudynių ne tik niekas kataro negavo, bet vonios eketėse tik gydo katarus. Žinoma, iš eketės reikia vėl bėgti į pirties karštąjį kambarį ("peryklą") ir pilnai atsišildyti.

Maudyklės paplūdimiuose per kiauų žiemą

Gal kiek įdomiau yra tai, kad kai kurie žiemos metu maudosi tik šaltame vandenyje. Yra keletas ir Chicagoje tokių ekstremistų, kurie per žiemą tvarkingai kasdien ateina prie Michigano ežero ir kur nėra vanduo ledu apšalęs, išsiimta. Sovietų Rusijoje ledinės maudyklės stačiai sportu virstamos. "Sovietskiy Sport" aprašė kaip tūlas 106 metų W. I. Demidovas iš Elemno kaimo žiemomis nepraleidžia dienos neišsimaudęs Sabos upėje ir kaip 68 metų moteris E. Pietuchina, paklausta, kaip ji išlaiko tokią "arklišką sveikatą", atsakė: "Iš pat jaunystės per kiauų žiemą po keletą kartų savaitėje maudausi lede iškirtoje eketėje". Sovietų reklamuotasis seniausias pasaulyje žmogus Mahmud Eivazovas iki 143 metų amžiaus, tai yra iki pat mirties, maudėsi lede iškirtoje eketėse. Kad ir suomiams ledo maudynės nėra svetimos, rodo faktas, kad suomių ekipos masaziastas Veikko Kossonen per žiemos olimpiadą "Indėny Slėnyje" kasdien eidavo išsimaudyti Tahoe ežere, aiškindamas, kad po lokios maudynės jis turi gerą apėtitą valgyti.

Chicago lenkų laikraštis rašo, kad tūlas daktaras Lentin, kurs jau daugiau kaip 10 metų jaus maudosi eketėse, patyrė, jog tokios maudynės ne tik nenkenkia, o dažniais atvejais gerina sveikatą, ką jis pats asmeniškai patyręs. Tik, suprantama, jis nepatyrė kiekvienam eiti ir šokti į eketę.

Kai amerikietė pirtyje maudėsi

Žinoma Daily News kolumnistė Inez Robb linksma forma aprašo, kaip ji prieš penketą metų būdama Suomijoje pirmą ir paskutinį kartą 15 minučių "kentėjo saunos pragare."

Ji primena skaitytojams, kad užėjus "saunų pamišimui" Amerikoje kiekvienas amerikietis gali laukti į savo duris pabeldžiant keliaujantį agentą, kurs pasiūlys pirkti gatavą "autentišką suomišką sauną" ir ta proga aprašo, kas ta sauna yra ir kaip ji pati tokioje saunoje syki "pėrėsi".

Šita suomiška institucija, kurioje yra sukombinuota aukštos įtampos (voltažo) turkiška pirtis ir rykštėmis išpliekimas, greitai laiku turės Amerikoje užimti maudomųjų baseinų vietą, ir rašo. Bent taip skelbia viena amerikiečių firma, kuri yra įsteigta tikslu platinti saunas Amerikoje. "Viena yra tikra", rašo Inez Robb, kad "sauna arba nužudo arba išgydo. Ji atskiria vyrus nuo vaikų ir moteris nuo silpnųjų seserų".

Atiduodama saunoms kreditingai, kad dėka tos rūšies pirtims suomiai tiek užsigrūdino, jog galėjo net rusų mešką atmušti, Inez Robb apsaoko, kaip per penkerius metus ji jau "užsigydytė suomių saunoje gautas nudegimo žaizdas" ir kaip šiandien jos pagarba saunoms — pirtims yra pakilusi penkeriopa.

"Nėra namo ar viešbučio Suomijoje, kur nebūtų sau-

nos", ji pradeda. Sauna, tai yra belangis, oro ir garso nepraleidžiantis kambarys, kad niekas iš lauko pusės negirdėtų tokių silpnųjų kaip aš verkusių pagalbos šauksmų", ji rašo. "Paprastai sauna yra aprūpinta seno fasono geležine krosnimi, suolais ant kurių aukos pasodinamos ir dideliais vandens kibirais, kuriuose įmerkto beržo rykštės"... (Atrodo, kad dėl krosnių Inez klydo. Visos pirtys turi krosnis iš laukuose surankiotų akmenų. J. Pr.)

Darydama aliuziją į tai, kad suomiai į savo saunas eina višomis šeimynomis, tai yra be lyties skirtumo, Inez pastebi, kad, matyti, atsižvelgdami į amerikiečių (teisingą ar falšų) dorybę, suomiai sauną paruošė tik jai ir jos vyrai. Trečias asmuo pirtyje buvusi viena raumeningą suomė moteris — masaziastas, kuri ir visą "lėto spirginiom" procesą tvarkiusi.

"Aš pasijutau patekusi į degantį namą ir kvėpuojanti gyvą ugnį", ji toliau rašo. "Krosnis buvo raudonai įkaitinta, bet kai po 15 minučių man pasisekė pabėgti, ta krosnis jau buvo baliai įkaitinta! Mano plaučiai spėjo apsvilti per pirmąsias 10 sekundžių. Netik kad plaučiai apsvilio. Vos atsišėdusi ant medinio suolo, pašokau kaip galvanizuota. Suolas buvo tiek įkaitęs, kad betrukiau išlėpsnoti. Savo sauną baigiau stovėdama."

Mūsų saugojama (ta raumeningoji moteris), matyt norėdama, kad mums būtų karščiau

(Tęsinys 6-me pusl.)

PRIEŠ SIŪSDAMI
DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR
PER KURIĄ NORS FIRMA,
Pasiklauskite patys savęs
APIE SEKANCIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausius dezes?
5. Ar ji vairo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
SKYRIŲ

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WALnut 5-3455	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: MARket 3-1968
48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
979 S. BROAD STREET TRENTON, N. J. PHONE: EXport 4-8085	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TASHmoo 5-7560
4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRontier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAKER 5-5923
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: ANDrew 8-8764	1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTAh 1-0807
346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit išSIŪSIME juos!

5 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

Hipnozė: apgaulė ar gydomoji galia?

Seniau mugėse visada būdavo palapinių, kur rodydavo neužaugas, milžinus, baisius, fantastinius sutvėrimus ir labai dažnai hipnotizuotojus. Hipnozės seansai paprastai prasidėdavo masine sugestija, įgalinančia hipnotizuotoją rodyti užkerėtai publikai neįtikimus eksperimentus. Pavyzdžiui, hipnotizuotojas pareikalaudavo, kad žiūrovai sunertų rankas ir įkalbėdavo jiems, kad jie nepajėgia atpaūduoti rankų.

Žiūrovų dalis paprastai pasidūda sugestijai: mėginimai atplėšti vieną ranką nuo kitos neina niekais, pirštai lieka lyg sulipe.

Visada atsiradavo skeptikų, laikydavusių hipnozė apgaulę. Jie manydavo, kad su mediumais iš anksto susitarta, kad mediumai už atlyginimą tik apsimeta esą užhipnotizuoti. Tačiau galima būti tikriems, kad masinė sugestija būdavo tikra ir padėdavo hipnotizuotojui atrinkti jautresnius žmones ir su jais pademonstruoti visą savo meną. Hipnotizuotojas pasako, kad jiems labai karšta, ir jie prakaituoja ir nusivelka švarkus; jis sako, kad jiems labai šalta, ir jie ima drebėti; jis paduoda jiems žalių bulvių ir sako, kad tų obuoliai, ir jie jas valgo pasigardžiudami.

Žmonės manė, kad hipnotizuotojas turi nepaprastų magiškų jėgų ir labai stiprią valią, vėčiančią užhipnotizuotus be atodairio vykdyti hipnotizuotojo įsakymus.

Tačiau tikrasis mokslas žino, kad hipnotizuotojas neturi antgaminių jėgų ir kad beveik kiekvienas žmogus gali greit išmukti hipnozės meno. Čia svarbu turėti gerą mokytoją ir tinkamą mediumą. Manoma, kad 25% visų žmonių — geri mediumai.

Iš tikrųjų hipnotizuotojas — tai tik vadovas. Jis nurodo mediumui kelią, kuriuo pasiekiamas hipnotinis stoxis. Hipnozė pasiekimas priklauso nuo mediumo gabumų.

Niekas negali būti užhipnotizuotas prieš savo valią, nes hipnotizuojamas turi pats "bendradarbiauti". Juk ir mokiniui prieš jo valią negalima įkalti matematinių formulių. Pasiekęs transo stovį mediumas paklūsta hipnotizuotojui, ir kaip tik pastarajam lengviausia padarinti užhipnotizuotąjį.

Juo gilesnis tranas, tuo labiau paveikiamos organizmo funkcijos. Kraujo spaudimas krinta, pulsas sulėtėja, kvėpavimas darosi retesnis, net medžiagų apykaita vyksta kitaip. Žinomas faktas, kad transo metu sumažėja cukraus kiekis kraujyje.

Kartais hipnozė labai smarkiai paveikia organizmą ir kūną. Štai vienas charakteringas

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

įvykis: Pas gydytoją ateina pacientas su nudegimo žaizda delne. Pacientas jau buvo kreipęsis į daugelį odos ligų gydytojų, bet jų priemonės nieko nepadėjo. Profesorius, pas kurį dabar atėjo Ilgonis, ieškodamas pagalbos, sužino, kad pacientas buvęs užhipnotizuotas vienoje mugėje. Hipnotizuotojas jam įteigė, kad į delną buvęs išsprautas raudonai įkaltintas pinigas, bet baigęs seansą pamiršo atšaukti šią sugestiją. Profesorius užhipnotizavo pacientą ir panaikino sugestiją. Tik kelioms valandoms praėjus žaizda užgijo.

Zinoma taip pat, kad po gydomo hipnoze, karpas dingsta be pėdsakų.

Bet hipnotizuotojas negali priversti mediumo įvykdyti tai, kam mediumas normaliam stovyje nėra linkęs, pavyzdžiui, negali priversti nužudyti žmogų. Vienam bandomajam asmeniui buvo įsakyta po pabudimo nudurti čia pat ant stalo padėtį peiliu vieną iš seanso dalyvių. Pabudęs mediumas tikrai pačiupe peilį (saugumo sumetimais buvo padėtas guminis peilis), bet tučiuotajam metė jį šalin.

Netinkamai panaudota hipnozė gali sukelti sunkių kūno ir sielos sužalojimų. Todėl tik prityrusiems gydytojams gali būti leidžiama naudoti hipnozė ir jos pagalba nugalėti kai kurias ligas ir šalutinius jų reiškinius.

Vienas amerikietis — prekybininkas kentėjo nuo vabzdžių baimės. Gydęs jį psichiatras hipnozės pagalba pašalino ligos simptomus. Bet po to iškilė kita komplikacija: užuot bijojęs vabzdžių ligonis ėmė girdėti kažkokius garsus. Psichiatrinės ligoninės gydytojai neliko nieko kito, kaip vėl užhipnotizuoti pacientą ir įteikti jam vabzdžių baimės. Tada dingo garsai, atsirado vėl vabzdžių baimė, bet ligonis grįžo į darbą.

Amerikoje hipnozė gydytojų dažnai naudojama, Vokietijoje — rečiau. Čia reikia žinoti, kad, kaip tikra gydomo priemonė, hipnozė tik retai padeda. Bet ji sėkmingai naudojama tais atvejais, kai būtina pašalinti kankinančius simptomus. Hipnozė padeda sumažinti arba padidinti svorį, hipnozė — kartais geras narkotinės pakaitos operacijos arba gimdymo metu. Ji sėkmingai naudojama širdies ligų atvejais, ji pagerina medžiagų apykaitą ir raminačiai veikia į organizmą.

Vokietijos Alpėse yra sanatorija, kur prityrę gydytojai sėkmingai naudoja hipnozė širdies ligų, kraujo apytakos sutrikimų, aukšto kraujo spaudimo ir nemigos atvejais. Taip pat "menadžerių" liga dažnai pagydoma hipnoze.

Pageidautina, kad atsirastų daugiau hipnozės šalininkų gydytojų tarpe. Kiekvienas prak-

tikuojantis gydytojas turėtų būti gerai susipažinęs su gydomo hipnoze, nes daugeliu atvejų kaip tik šis gydymo būdas palengvina kančias.

Iš vok. kalbos vertė
L. Kvečas

SUOMIŲ...

(Tešinys iš 5-to psl.)

ir nebepekeliama, karts nuo karto ant krosnies krapino vandenį. Mus apsupo dideli karštų garų debesys. Vėžys šitaip pašutintas, būtų gatavas valgyti per dešimtį minučių! Lyg to dar nebūtų gana, mūsų kankintoja dar mums abiemis į puslėmis nudegintas rankas išspraudė po beržo šakų sluotą ir liepė save mušti, esą tai pagerina cirkuliaciją. Aš sau figuriuoju, jei mūsų cirkuliacija būtų pasiekusi to laipsnio, kaip buvo mūsų savijauta, būtų tekę pastatyti kojas. Pagaliau, lyg nuodėminga vėlė, gavusi paragauti pragaro kančių, išnėriau į masažo kambarį... Vieną suoliu ta moteris pasivijusi norėjo mane įmerkti į ledi- nuotą ežero vandenį, kurs buvo vos už 10 žingsnių nuo saunos ir nors dar nebuvo ledu apšalęs, bet rugsėjo mėnesį Suomijoje buvo labai jau šaltas. Išsigelbėjau tik visomis keturiomis apsvyniojus aplink stalą ir visa gerkle rekdama "blood murder"! Ji negalėjo stalo išvilkti, kitaip su manim būtų buvę baigta!", baigia humoreską Inez Robb apie savo patirtį suomių pirtyje.

Juokus į šalį, bet apie pirtis laikas visai rimtai pakalbėti.

Verta susidomėti pirtimis Amerikoje

Sia proga būtų gera proga ir lietuviams apie savo pirtis pakalbėti.

Pirma, kiek ir kas bežino lietuviškų pirties Chicagoje ir bendrai Amerikoje? Senesnieji čikagiškiai atsimena Česnos pirtį, ilgus metus veikusią Town of Lake kolonijoje. Man pačiam teko laimėti tokią rasti Domkaus farmoje (Duncas Farm) prie Cedar River, šiauriniame Michigane. Tai buvo maloniausias jaunystės patirties pakartojimas Rumšaičiuose prieš daugiau kaip pusę šimto metų, kur tūlas mažžemis, kaimynų "Riešutu" vadinamas, Stanislovas Kavaliauskas, 90 metų amžiaus, pirtyje prie Praguļlo upelio ant trečiojo plauoto išsėdėdavo ilgiau už mus visus paauglius ir visą laiką perdavosi beržo šluotražiu, kada mes visi nubirėdavome ant grindų.

Domkaus ūkyje pernai vasarėjo iš Hot Springs, Ark., atvažiuojęs kadaise buvęs čikagiškis (Cicerroje) George Bičušas, sveikas, raudonas sidabraplaukis pensininkas. Su juo mudu dukart pasikūrenova ten amžinatilį Domkaus statytą žemaitišką pirtį ir prisipėrėva keliems metams. Bet Bučušas mane nugalėjo. Jis dar šlepsėdavo šviežiai surišta beržine šluo-

ta, kai aš ilsėjau ant "žemės" atsisėdęs.

Apie suomių - lietuvių pirtis daug nė kalbėti nereikia. Jų vertę geriausiai žino tie, kurie gavo jose pasiperti ir, žinoma, dar geriau tie, kurie prie jų yra užaugę. Tai yra daugelio ligų gydykla, geriausia atsigavimui, atsilėsimui ir atsišviežinimui įstaiga ir senovėje bent žemaičiai ir pirtis subatvakariais eidavo kaip čia Amerikoje ir parengimus su šokiais!

Laikas Amerikos lietuviams tą brangų ir labai naudingą protėvių palikimą atsiminti ir jį atgaivinti. Kiek daug lietuvių įsigijo ir pasistatė namus, o ar daugelis iširėngė lietuvišką pirtį? Net "King of Kings" filme matai, kaip Pilotas su Lucium romėniškoje pirtyje svarbiais imperijos reikalais tariasi. Tadravosi pirtyse ir mūsų senovės Prūsai, Žemaičiai, Kursiai, Jotvingiai. Būtų puiku, kad ir amerikiečiai lietuvių ateičioje vietoje ir taver-nas, sveikai ir naudingai laikai praleisti galėtų rinktis savo pirtyse su diidele kūniška ir dvasiška nauda. J. Pr.

GUDRUS SIUVEJAS

O čia buvo linksma istorija, įvykusi senais laikais Lietuvoje, dar prieš pirmąjį pasaulinį karą.

Senieji patys atsimena, o jaunesnieji tegu dabar sužino, kad ne tik caro, bet dar ir nepriklausomybės laikais Lietuvoje kaimuose ūkininkams siūdavo drabužius keliaujantieji siuvėjai. Ir štai į vieną Suvalkijos kaimą užklydo žydelis — siuvėjas. Sykį pasitaikė tokia diena, kad jis neturėjo darbo ir nutarė pasivaikščioti. Diena buvo graži, ir siuvėjas nejučiomis nuėjo gana toli. Iš ryto buvo vėsu, bet vidurdienį ėmė smarkiai kaitinti, ir pavargęs siuvėjas, užėjęs pas ūkininką, pasiūlė rublį už nuvežimą. Ūkininkas nesutiko. Žydelis pakėlė kainą iki dviejų ir paskui pačiam teko laimėti tokią rasti Domkaus farmoje (Duncas Farm) prie Cedar River, šiauriniame Michigane. Tai buvo maloniausias jaunystės patirties pakartojimas Rumšaičiuose prieš daugiau kaip pusę šimto metų, kur tūlas mažžemis, kaimynų "Riešutu" vadinamas, Stanislovas Kavaliauskas, 90 metų amžiaus, pirtyje prie Praguļlo upelio ant trečiojo plauoto išsėdėdavo ilgiau už mus visus paauglius ir visą laiką perdavosi beržo šluotražiu, kada mes visi nubirėdavome ant grindų.

— Aš atsiminiau, kad man reikalingas akmuo. Jei nuvešį jį pas mane į namus, sumokėsiu pusantro rublio.

Akmuo kartu su nuvežimu, žinoma, nebuvo tiek vertas. Ūkininkas pajuto, kad čia geras "gešėftas", pakinkė arklį ir nuvežė akmenį ir naują jo savininką į kaimą, kur buvo apsisistojęs siuvėjas. Žydelis vikriai iššoko iš vežimo, sumokėdamas akmenį ir naują jo savininką į kaimą, kur buvo apsisistojęs siuvėjas. Žydelis vikriai iššoko iš vežimo, sumokėdamas akmenį ir naują jo savininką į kaimą, kur buvo apsisistojęs siuvėjas.

— O kur palikti akmenį? — nustebęs paklausė ūkininkas, — Kur nori, — atsakė žydelis, — gali čia išmesti, o gali ir namo vežtis! Man jo nereikia!

— Kur nori, — atsakė žydelis, — gali čia išmesti, o gali ir namo vežtis! Man jo nereikia!

Surinko L. U.

RAGANOS IR RAGANŲ TEISMAI

Mažas būdamas girdėdavau baisių pasakų apie raganas. Net paaugęs pusburniu vis dar bijodavau raganų ir jų užburimų. Raganos buvo vaizduojamos baisiomis būtybėmis ir viską galinčiomis. Beveik kiekvienas kaimas turėdavo savo "raganas". Vieni laikydavo raganomis tokią moterį, kurį turėjo būdingesnius fizinius kūno trūkumus ar savotiškas būdo savybes. Nors jos nebuvo nei deginamos nei kankinamos, bet kažkaip artimesnius santykius su jomis turėti buvo vengiama. Tačiau buvo laikai, kada moterį įtarus esant ragana ar vyrą raganui, jie buvo naikinami, sudeginami ant laužo. Manychiau, būtų įdomu susipažinti ir Naujienų skaitytojams, kaip buvo anksčiau elgiamasi su įtartiniais raganais arba raganomis. Kadangi nevisi Naujienų skaitytojai skaito Lietuvių Enciklopediją, tai bus pravartu padaryti iš enciklopedijos ištrauką apie raganas - raganus ir jų naikinimą. Štai ką rašo Lietuvių Enciklopedijoje J. B. (Jonas Balys) 24 tome:

Kas yra ragana?

"Ragana pranašautoja, regėtoja numatanti ateitį, daug žinanti (plg. sl. vedma iš vedanti, žinoti), žynė. Krikščionybės įtakoje tai senoviškai ateities spėjėjai arba žynė buvo suteikta bloga prasmė; moteris, kuri esanti pasidavusi velniui, jo sąjungininkė, pažadėjusi velniui savo sielą ir iš jo gavyti antgaminių sugebėjimų daryti burtus, kuribus jį panaudoja kenkdam kitiems žmonėms. Daug rečiau tas pats pasakojama apie vyrus - raganus. Perkeltine prasme — pikta biauiri moteris.

"R(aganų) sąvoka susidarė veikiant seniems liaudiškiems prietarams apie antgaminių sugebėjimų turinčius asmenis, kurie gali burti. Ir bažnytiniių autoritetų sukurtai teorijai apie sąjungą su velniu, sielos pardavimą, r. susirinkimus (sabatą) ir lytinius santykius su velniu incubus ar succubus pavidalu. Įtakos padarė ir antikinė mitologija daug pasakojama apie mirtingųjų dievų meiliškų santykius. Stabmeldžių dievų buvimo teologai viduramžiuose nepaneigė, tik juos visus laikė demonais ir velniais. Tokia fantastiška r. sąvoka įsigalėjo Europoje apie 1480.

"Liaudiški prietarai yra, kad tam tikri asmenys gali pakenkti kitiems žmonėms arba iš tolo (pav. padaro vaškine ar švinine tam tikro asmens figūrą, ją subado ar sužaloja; tada tas asmuo turės sirgti ir mirti — senas ir plačiai žinomas būrimas), arba iš arti — nužūri, asmuo, kuris turi blogas akis (kitas universalus tikėjimas). R. galinti užleisti ligas žmonėms ir gyvuliams, žmogų su-

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 2, 1961

traukia (suparalyžuoja) arba jis pradeda džiūti, jam širdis pyksta, jis palengva nustoja jėgų, negali valgyti ir miršta. Ypač gresias nužirėjimo pavojus mažiems vaikams ir jauniems gyvuliams — jie tada neauga, serga ir miršta ar nuagaišta. Seni yra būrimai meilei sužadinti atšalusį meilužį ar meilužę, padaryti moterį nevaisingą ar vyrą impotentą. R. galinti atimti karvių pieną, jį magiškai perversi iš sveltinių karvių savajai; tada kitoms karvėms pieno vietoje teka iš spenių kraujas. Joninių rytą, prieš saulėtekį, r. eina (dažnai nuoga) per ganyklas ir braukia rasą su apinasriu arba rankšluosčiu, paskum iš jų tekas pienas tų karvių, kurios ēda tą žolę. Viename se name raižinyje r. vaizduojama melžianti pieną iš kirvakocio.

"R. galinti skristi oru apžergusi lazda ar šluota arba joti oru ant kokio gyvulio ar daikto (pvz. apžergia avilį ir joja žiemos metu į šiltus kraštus žirniauti; bernas pasislepia avily ir viską mato. Kad galėtų skristi oru, pasitepa pažastis, r. tyrė išvirta iš rugių žiedų, aguonų ir kt. dažniausiai narkotiškų augalų. Dažnai išskrenda ir grįžta per kamina. R. gali pakenkti savo kūną namuose, r. išlekia paukščio ar kito gyvulio pavidalu; jei jos kūną apverssi į kitą padėtį, grįžusi neraz jėjimo į kūną ir neatgis. Kartais r. užmeta kamanas ant vyro, jį paverčia arkliau ir jodinėja per naktį; vyras kitąkart prisitaiko pirmas užmesti kamanas ant r., paverčia ją kumele, nujojęs pas kalvį liepia pakaustyti ir kitądien išgirsta apie moterį, kuriai prie kojų ir rankų prikaltos pasagos. R. galinti paversti žmones gyvuliais (pvz. supykusi r. savo vyrą paverčia šuniu ir vėliau žvirbliu, — plačiai žinoma pasaka, arba visą vestuvinių pulką paverčia vilkalotais). Ir pati r. galinti gyvuliu (rupūze, kate, žuvimi) ir kitokiu daiktu (pvz. šluota) pasiversti ir tokiu pavidalu kenkia žmonėms. Gudrus žmogus supranta klastą, rupūzei nukarpo nagus, nuskuta žuvies žvynus, šluotai nudažo lapus, tada sužino, kad kokiai moteriai kažkas nukarpe pirštus, nulupo odą ar nurovė plaukus, — aišku jį r. Dar buvo tikima, kad r. žudo mažus vaikus ir valgo jų mėšą (plg. liaudies pasakas ir graikų tikėjimus apie striga ir lamia). R. yra visiškai skirtinga nuo laumės. Paraganoją gyvulį mokąs gali pagydyti, atburti. Taip darant atbėga r. ir prisispyrusi prašo ko nors iš tų namų paskolinti, ypač valgomo dalyko. Ji labai kenčia, reikia jai neduoti, tada gydymas pasiseks. Gydymui buvo vartojami augalai (varinčiai, izapas, durnaropė) ir magiški veiksmai. Pagydyti apkerėtus žmones ar gyvulius buvo burtininko arba žiniuo-

nio darbas. Kad r. negalėtų pakerėti, reikia ją sutikus laukti kišenėje spygą arba dėvėti išvirksčius marškinius.

"Žmonės seniau tikėjo, kad esą asmenų, kurie tokiais apsigimsta, ir taip iš kartos į kartą eina r. šeima; arba pasidarą tokiais be savo kaltės (pvz. atžindžiai); jie kenkia kitiems ir nenorėdami, nes turį įgimtą blogas akis. Norėdamas kenkti žmonėms ar gyvuliams, toks asmuo užėjus jo blogam laikui, nukreipias savo žvilgsnį į akmenį. Visus juos seniau

Lietuvoje vadino "kalbamais žmonėmis", tokiais apšauktų buvę ir ištisi kaimai, visi ventidavo su jais bendrauti ar gimniuotis.

"Bažnytiniai autoritetai priėmė liaudiškus prietarus už tikrenybę ir pridėjo naujų, sukurdamai tam tikrą šėtono garbintojų sektą, nes r. atsižadą Dievo ir pasirašą velniui tartauti. Visas šis mokslas apie raganas buvo sistematizuotas veikale Malleus maleficarum (Raganų kūjis), kurio autoris (Nukelta į 9 psl.)

Jūs artimieji ilgiausiai minės Kalėdų dovaną, jei įteiksite jiems SLA gyvybės apdraudų sertifikatą.

KREIPTIS Į

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 W. 30tr St., New York 1, N. Y.

ARBA Į

S. L. A. RASTINĖ CHICAGOJ

2549 W. 71st St. — Tel. PR 6-3140

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, minėdamas savo 75 metų sukaktį, sumažino 10% savo apdraudų kainas. Pasi- naudokite šia nuolaida, apsidrauskite šiandien, nes rytoj gali būti vėlu.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalausite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

NETRUKUS ISEIS

Juožo Liūdžiaus Raštai

Jie baigiami įrašti. Tuo tarpu galima gauti

PETRONELĖS LIUDZIUVIENĖS

ATSIMINIMUS APIE JUOŽĄ LIUDŽIŲ

88 puslapiai. Kaina \$1.00. Knygelę galima gauti Naujienose arba pasiuntus vieną dolerį tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

If your grandfather was a Salesman MAYBE HE SOLD OUR LINE!

THE THOS. D. MURPHY CO. is an old reliable firm whose line is as modern as tomorrow!

We need good men interested in selling. We want to pay these men \$10,000, \$15,000 or more annually in selling our line of Reminder Publicity.

We are the pioneer organization and today's leader. We are recognized with AAAA rating and national reputation for production and performance.

Murphy's line, strictly new, exclusive, copyrighted, is endorsed by industry, financial institutions, general business and professional field.

Our territories are definite. Your accounts are protected. High commissions are paid upon acceptance of all orders, plus a liberal cash bonus and extra incentives.

Our 72nd line is really terrific. Our 1961 sales hit another all-time high. We furnish everything — no investment required. Samples and all supplies now available.

Act promptly. Outline experience. Give three references.

Write or wire Dept A. F. N.

THE THOS. D. MURPHY CO.,

MALCOLM D. LOMAS, President.

RED OAK, IOWA